

Нова Думка

ISSN 0351-3181

ЧИСЛО
НОМЕР
BROJ

173

ПОК
PIK
GODINA

2013.
XLII

1/2013

Izdaje: Savez Rusina i Ukrajinaca Republike Hrvatske
Видава: Союз Русинох и Українцох Републики Горватскей
Видає: Союз русинів і українців Республіки Хорватія

НОЦ МУЗЕЙОХ И У ПЕТРОВЦОХ

Часц музейох

У організації КУД-а Яким Гарди Петровци, Ради Рускей націоналней меншини Општини Богдановци и Союз Русинох и Українцох РГ, 25. януара того року у Етнографскей збирки у Петровцох отримана манифестація «Ноц музейох».

Тоту вельку акцію розпочало Горватске музейске дружтво и організуе ю уж по осми раз, а у сотрудничтве зоз горватскима музеями. Циль того проєкту то популаризація музейских змистох и приводжене публики до музейских и етнографских просторох.

Организаторе у Петровцох за нащивителюх обезпечели цеплого чаю, вареного вина, а тиж так було и пуканки. Понад 60 нащивителе, медзи котрима були и представителе зоз культурного, политичного и вирского живота, мали нагоду поопатрац нови постав нашей збирки, а так исто и стретнуц ше и зоз другима нащивителями, а поготов з младима.

«Ноц музейох», до котрей уключена и збирка у Петровцох, отримуе ше у вельочислених музейох котри под час тирваня манифестації бесплатно по-

нукаю рижни програми – од виставкох, музичних концертох и презентованя гастрономії.

Понад сто горватских варошох ше приключело до тей манифестації, а нащивели ю понад 300. 000 патрачох.

Новосц 8. по шоре «Ноци музею» то же централне збуванє и символични початок було отверанє першей фази сталней постави Городского музею Вуковар у дворцу Елц, а поставку отворела Андреа Златар Виолич, министерка культури.

Звонко Костелник, проф.

Марияна Джуджар и Ивана Колбас

Медзи нащивителями були и дзеци

ЧИСЛО
НОМЕР
БРОЈ

173

ПОК
РИК
GODINA

2013.
XLII

ВУКОВАР - VUKOVAR - ВУКОВАР

„НОВУ ДУМКУ”

Видава: Союз Русинох и Украинцох
Републики Горватскеј
www.sriu.hr

За издавача: Дубравка Рашлянин

Редакција: Вуковар, Ради Европи 93,
тел./факс: 032/ 428-342

E-mail: novadumka@gmail.com

Жиро рахунок – Žiro račun:

2340009-1110057465

Друковал: Друкарња Солдо, Вуковар

Тираж: 1000 прикладніки

„НОВУ ДУМКУ”

Видає: Союз русинів і українців
Республіки Хорватія
www.sriu.hr

За видавця: Дубравка Рашлянин

Редакція: Вуковар, Ради Європи, 93
тел./факс: 032/ 428-342

E-mail: novadumka@gmail.com

Банкове конто – Žiro račun:

2340009-1110057465

Друкував: Друкарња Солдо, Вуковар

Тираж: 1000 примірників

Друковане–Друковано–Tiskano

1 / 2013

Цена Куни
Ціна Кун
Сіјена Куна

10

Рукописи ше не враћаю.
Објавени прилоги ше гонорују.

Рукописи не повертајуся.
За друковані статті виплачується гонорар.

Rukopisi se не враћају.
Objavljeni prilozі se honoriraju.

DOGAĐAJI - ЗБУВАНЈА

Ноц музейох и у Петровцох - Звонко Костелник	2
DRUŠTVO I POLITIKA – ДРУЖТВО И ПОЛИТИКА – СУСПІЛЬСТВО І ПОЛИТИКА	
Primjedbe i prijedlozi u vezi s primjenom Zakona o udrugama i	
Primjedbe i prijedlozi na Prijedlog zakona o udrugama - Zvonko Kostelnik	4
Проект "Оможлівме то з помоцу ЕУ фондох" - Звонко Костелник	5
Схадзка Координації рускеј националней меншини РГ - Агнетка Балатинац	5
Зоз роботи Ради рускеј националней меншини	
Вуковарско-сримскеј жупани - Маријана Джуджар	6
IZ RADA SAVEZA - ЗОЗ РОБОТИ СОЮЗУ	
Отримана схадзка председательства Союзу Русинох	
и Украинцох РГ у Вуковаре - Звонко Костелник	7
IZ RADA NAŠIH DRUŠTAVA – ЗОЗ РОБОТИ НАШИХ ДРУЖТВОХ – З РОБОТИ НАШИХ ТОВАРИСТВ	
Винковчане у Бабиной Греди - Данил Перунски	8
Богата и добре обдуман програма - Ксенія Лікар	8
Свадзби, суша, припознання... - Ксенія Лікар	9
Виберањкова скупштина КУД-а "Яким Гарди" Петровци - Маријана Джуджар	10
У пририхтованю нови драмски фалат - Томислав Рац	10
"Тварде слово" за Вуковарчаньох - Вера Павлович	11
Фестивал мацеринского јазика - Лела Дітко	12
21. фебруар – Медзинародни дзень мацеринского јазика - Леся Мудри	12
"Каліна" на серијалу "Lijerom našom" и на Шветочней академиї	
у Загребе - Славица Дудаш	17
Отримани 47. бал у Вуковаре - Любица Гаргај	18
На побережю двох рикох - Любица Гаргај	20
Несподзивно наступели два раз - Любица Гаргај	35
IZ NAŠIH MJESTA - З НАШИХ МЕСТОХ	
Obilazak starih i nepoćih pred blagdane u Petrovcima - Katica Voјko	13
Основане Здружене женох, Миклошевци - Ксенія Лікар	13
IZ DUHOVNOG ŽIVOTA - ЗОЗ ДУХОВНОГ ЖИВОТА	
Надвладика Букатко – пастир Божого народу котрого	
любело як мале дзецко так и старенька бабчка - Агнетка Балатинац	14
LITERATURA – ЛИТЕРАТУРА – ЛИТЕРАТУРА	
Ласичка и пульче вайцо - Ганча Папандриш Гаргај	16
добра вода - Любица Гаргај	16
рушане и несигурносц - Любица Гаргај	16
горе долу бежиш робиш - Любица Гаргај	16
ZRČALO ŽIVOTA - ЖВЕРАТКО ЖИВОТА	
Любела свою роботу - Ксенія Лікар	21
IZ DRUGOG KUTA - ЗОЗ ДРУГОГО УГЛА	
Подобови швет Влади Мудрого - Любица Гаргај	22
СТАРИ ФОТОГРАФИЈ / РЕСЕРТИ / РЕЦЕПТИ	
Петровски тамбурово оркестри - Яким Пушкаш	23
Рецепти - Маријана Джуджар	23
RUTORIS - ДРАГОПИС	
Националне благодарне паломніцтво до Риму (II)	
на гробе апостола народох, святого Павла - Агнетка Балатинац	24
INTERVJU - ИНТЕРВЈУ	
Руснак најлепши куглаш Горватскеј у категориї ветеране „у 71“ - Агнетка Балатинац	26
СЛИЧКИ З ВУКОВАРУ	
Вяза радио-апарата и кина - Яким Пушкаш	27
KRONIKA JEDNOG VREMENA - ХРОНІКА ЄДНОГО ЧАСУ	
Перше прешвицоване - Яким Дудаш	28
PO LJOPRIVREDA - ПОЛЬОДІЛСТВО	
Присутни з увагу провадзели преподаване - Ксенія Лікар	30
Представени проєкт наводньованя - Ксенія Лікар	30
ЛИСТ ДІДА ПАНАСА БЕЗДОЛЬНОГО	
Па-па, дідо Панас відходить - Дідо Панас Бездольний	31
Надзвичайна зустрін - Павло Головчук	31
ГУМОРЕСКА	
Як сом прежил коєц швета - Яким Пушкаш	32
ПЕТРОВЦИ ХТОРИ НЕСТАВАЮ	
Олдомаш - Томислав Рац	33
SPORT - СПОРТ / IN MEMORIAM	
Спорт - Яким Пушкаш	34
Турнир у бели - Томислав Рац	34

На першим боку: Агнетка Балатинац - Жима

На остатнім боку: Агнетка Балатинац - Зоз фондусу КУД Руснацох Осиек зоз Подобовой колонії
Альмаш 2012. Автор Владимир Дорогхази

РЕДАКЦИЈА:

Вера Павлович
(главна и одвичательна редакторка)
Агнетка Балатинац
Ксенія Лікар и Данил Вашаш

СОВИТ РЕДАКЦИЈІ:

д.ф.н. Оксана Тимко Дітко (председатель),
Любица Гаргај, Маријана Джуджар,
Златко Гириовати, Яким Ерделі и Вера Павлович

ЛЕКТОРЕ:

Марія Вулич (руски јазик)
Леся Мудри (українски јазик)
Вера Павлович (горватски јазик)

Друковане помага Совет за национални меншини Републики Горватскеј.
На вимагане Союзу Русинох и Украинцох Републики Горватскеј з Ришеньом Министерства информованя Републики Горватскеј од 15. јануара 1992. року (УЧ. 523-92-1) „Нова думка“ уписана до евиденциї јвних виданьох под числом 1366.

Авторизовани тексти не знача же то источасно и становиско редакциї лебо издавача.

UREDNIŠTVO:

Vera Pavlović
(glavna i odgovorna urednica)
Ahnetka Balatinac
Ksenija Ljekar i Danijel Vašaš

SAVJET UREDNIŠTVA:

dr. sc. Oksana Timko Đitko (predsjednica)
Ljubica Harhaj, Marijana Džudžar,
Zlatko Hirjovati, Joakim Erdelji i Vera Pavlović

LEKTORI:

Marija Vučić (rusinski jezik)
Lesya Mudri (ukrajinski jezik)
Vera Pavlović (hrvatski jezik)

Tiskanje potpomaže Savjet za nacionalne manjine Republike Hrvatske s Rješenjem Ministarstva informiranja Republike Hrvatske od 15. siječnja 1992. godine (ur. Br. 523-92-1), "Nova dumka" je upisana u evidenciji glasila pod brojem 1366

Prilozi autora potpisani imenom ne moraju odražavati mišljenje uredništva i izdavača.

РЕДАКЦИЈА:

Вера Павлович
(головний і відвідалний редактор)
Агнетка Балатинац
Ксенія Лікар і Данил Вашаш

РЕДАКЦИЈНА РАДА:

д.ф.н. Оксана Тимко-Дітко (голова)
Любица Гаргај, Маријана Джуджар,
Златко Гириовати, Яким Ерделі і Вера Павлович

ЛЕКТОРИ:

Марія Вулич (русинська мова)
Леся Мудри (українська мова)
Вера Павлович (хорватська мова)

Друкується за допомогою Ради з питань національних меншин Републики Хорватія.
За проханням Союзу русинів і українців Републики Хорватія з Постановою Министерства информованя Републики Хорватія від 15 сінця 1992 року (No 523-92-1) "Нову думку" вписано в реєстр публічних видань під номером 1366

Редакція не завжди поділяє точку зору автора, відповідальність за викладені факти несе автор.

PRIMJEDBE I PRIJEDLOZI U VEZI S PRIMJENOM ZAKONA O UDRUGAMA I PRIMJEDBE I PRIJEDLOZI NA PRIJEDLOG ZAKONA O UDRUGAMA

Savjet za nacionalne manjine Republike Hrvatske, dopisom Klase 011-01/12-01/03, Ur.br:50438-12-03 od 6. prosinca 2012. godine dostavio Vam je Prijedloge i primjedbe u vezi s primjenom Zakona o udrugama, koje su jednoglasno usvojene na 50. sjednici Savjeta za nacionalne manjine održanoj 6. prosinca 2012. godine.

Savjet za nacionalne manjine, sukladno članku 35. stavku 2. podstavku 1. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, analizirao je Prijedlog zakona o udrugama, te navodi kako slijedi:

1. Člankom 27. stavka 5. Prijedloga zakona o udrugama navedeno je: "Vlada svojom Uredbom, na prijedlog Ureda za udruge pobliže uređuje kriterije, mjerila i postupke financiranja programa i projekta od interesa za opće dobro koje pro vode udruge."

Vežano za navedeno, Naslovu se skreće pozornost na slijedeće: Sukladno članku 35. stavku 4. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina (NN br. 155/2002, 47/2010, 80/2010 i 93/2011), Savjet za nacionalne manjine, sukladno vlastitim normativnim aktima i to: Kriterija za utvrđivanje financijske potpore za programe nevladinih udruga i ustanova nacionalnih manjina (NN br. 129/09 i 70/2011) i Metodologije praćenja ostvarivanja programa nevladinih udruga i ustanova nacionalnih manjina (NN br. 129/09 i 70/2011), samostalno i autonomno raspoređuje sredstva koja se u državnom proračunu Republike Hrvatske osiguravaju za potrebe nacionalnih manjina. Financiranje programa kulturne autonomije nevladinih udruga i ustanova nacionalnih manjina putem Savjeta za nacionalne manjine vrlo je specifično i ne korespondira sa ostalim načinima financiranja civilnog sektora, a odnose se na programe informiranja i izdavaštva, kulturnog amaterizma i manifestacija, pro-

grame koji proizlaze iz bilateralnih sporazuma i ugovora između Republike Hrvatske i matičnih zemalja pojedinih nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj i programe stvaranja pretpostavki za ostvarivanje kulturne autonomije nacionalnih manjina.

Predlažemo da navedenu specifičnost, vezanu za financiranje programa kulturne autonomije nevladinih udruga i ustanova nacionalnih manjina putem Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske, sukladno vlastitim normativnim akata (napijed navedenim), uvrstite u navedeni članak, kako bi Zakon o udrugama bio sukladan s odredbama Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina (NN br. 155/2002, 47/2010, 80/2010 i 93/2011).

2. Članak 7. Prijedloga zakona o udrugama, potrebno je nadopuniti na način da se ograniči mogućnost da jedna fizička osoba može biti osnivačem neograničenog broja udruga.

Iz dosadašnje prakse Savjeta za nacionalne manjine, registriranjem velikog broja udru-

ga od strane jednog osnivača otvara se mogućnost za razne oblike malverzacije, nezakonitosti i „etno-biznisa“.

3. Članak 35. i 36. Prijedloga zakona o udrugama potrebno je dopuniti, kako bi isti bio sukladan odredbama Zakona o fiskalnoj odgovornosti NN br. 139/2010, odnosno članku 6. stavak 5. i članku 7. stavak 3. kako bi korisnici Državnog proračuna (davatelji sredstava-donacija) mogli vršiti kontrolu nad krajnjim korisnicima (udrugama) i u slučaju sumnji o nepravilnostima o tome obavijestiti inspeksijske službe nadležnih državnih tijela, zaustaviti isplate i tražiti povrat sredstava u Državni proračun, jer na ovaj način tijela i njihovi čelnici koja daju potpore i donacije postaju nenadležna za namjensko korištenje sredstava iz Državnog proračuna.

Predlažemo da navedene primjedbe uvrstite u konačni tekst Zakona o udrugama, kako bi isti bio sukladan citiranim zakonima.

S poštovanjem,
Predsjednik Savjeta
Aleksandar Tolnauer

ПРОЄКТ ”ОМОЖЛІВМЕ ТО З ПОМОЦЮ ЕУ ФОНДОХ”

Організація за громадянські ініціативи з Осієку, з організаційську підтримку Європейського дому у Вуковарі, 27. фебруара того року, отримала інформативну східку за представителів друзеньох, єдинки локальної управи и самоуправи, установи, польопривредніох и риболовцох.

Общи ціль проєкту то підтримка горватским інституційом и делегації ЕУ з нагоди комунікаційских пожежкосцох заєдніцког розуменя політики и програмох, а специфічни цілі проєктов то:

- Звекшоване вихаснова-

носци ЕУ фондох по драги злепшованя здобуца знаня и информованя, мотивованосци за розвиток проєктов за окреми групи громадянох,

- Розвиц позитивне думане громадянох о можлівосцох хаснованя ЕУ фондох и звекшац їх активносц за фонди ЕУ.

На поволанку ше не одволали велі здруженя, ані локални власци, а медзи присутніма були: Звонко Костелник спред Союзу Русинох и Українцох РГ, Ярослав Медєши спред Општини Богдановци и Марія Семенюк Симеунович спред Українскей заєдніци.

Були питаня як дойсц до пе-

Часц учашнікох Совитованя

нежу за рижни проєкти, як на приклад за: реконструкцію етнографскей збирки и вибудов дома култури, та на тоті питаня зме и достали

одвити на котри фонди треба конкурвоац же би ше достали фінансийни средства.

Звонко Костелник, проф.

ЗОЗ РОБОТИ КООРДИНАЦІЇ РУСКЕЙ НАЦІОНАЛНЕЙ МЕНШИНИ РГ

СХІДКА КООРДИНАЦІЇ РУСКЕЙ НАЦІОНАЛНЕЙ МЕНШИНИ РГ

Члени Координації рускей націоналней меншини РГ

Восботу, 23. фебруара 2013. року, у просторіях Ради рускей націоналней меншини городу Вуковару, отримана східка Координації рускей націоналней меншини Републики Горватскей. На дньовим шоре були питаня од значносци за континуовану роботу Координації. Присутни були шцики члени окремих представителів рускей націоналней меншини Городу Загребу, котри пре невігодну

хвилю не могол допутовац. На самим початку розпатрало ше предложени протокол о сотрудицтве з Националним Совитом Руснацох Републики Сербії котри би мал буц подписани медзи тима двома інституціями, а з намиру розвиваня сотрудицтва и унапредзованя розвою рускей націоналней меншини, та очуваню идентитету истей з обидвох бокох Дунаю. По заувагах з боку присутних председателів Радох, як и

представителів рускей націоналней меншини Осєцко-бараньскей жупанії, Протокол будзе послани до НС Руснацох Сербії, а дагдзе у марцу мешацу обчекує ше и подписоване.

Друга точка бул предклад о снованю Координації рускей націоналней меншини на уровню РГ, яке дошлебодзене по Уставним Закону о правах націоналних меншинох, а з цільом же би ше очувал и унапредзел идентитет рускей націоналней меншини на уровню РГ. Надалей ше розпатрало чечуци питаня и манифестації котри пред Координацію, медзи котрима Дзень Руснацох у РГ, котри ше отрима 25. мая у Вуковарі. Одредзени організаційни одбор и особи котри буду робити на шветочней програми.

Бешедовало ше и о Рутенянди, котра подала традиційне стретнуце школярох котри ше змагаю у старих руских бавискох. Поведли бизме же

то єдна файта нашей олимпияди. Датум и место не конкретизовани, а исную даскельо опції медзи котрима постої можлівосц и же би то було у Вуковарі, концом того лебо початком идуцого школского року. Понеже ше бависка отримую на отвореним, хвиля вше одлучуюци фактор у пририхтованю таких манифестаційох, та прето и чжеко конкретизовац датум.

По принєшених заключеньох, котри тайомніца обєдинї и прешлїдзи шцицким присутним, наступна східка ше отрима спарам потреби, а найпознейше уж штредом марца мешаца, же би ше видзело кельо од предложеног реализоване. Реализация одредзених заключеньох будзе исц по приоритету, а там дзе можліве и паралелно, же би ше посцигли цо швидши резултати котри прєдусловіє за дальшу роботу.

Агнетка Балатинац

ЗОЗ РОБОТИ РАДИ РУСКОЙ НАЦІОНАЛНЕЙ МЕНШИНИ ВУКОВАРСКО-СРИМСКОЙ ЖУПАНИЇ

На штераец трецей схадзкі Ради руской націоналней меншини Вуковарско-сримской жупанії, отриманей 21. новембра у Вуковаре, медзи иншим, принешени План и програма роботи и Финансийни план Ради за 2013. рок. Цо ше дотика Плану и програми роботи Ради, подзелени є на работни групи у хторих ше находза члени Ради компетентни за ришованє дзепоедних проблемох з хторима ше през рок и през роботу стретаме. Гевто цо основне и заєдніцке шицким то же ше Рада будзе закладац за:

- Витворене шицких правох хтори наставаю зоз Уставного закону о правах националних меншинох;
 - Зоз помоцу Вуковарско-сримской жупанії и у согласности зоз законскими предписанями створиц условия за нормалну роботу и успешне дійствованє роботи Ради, цо значи осигурац простор за роботу Ради и отримованє схадзкох;
 - Рада будзе сотрудничовац зоз локалну и подручну управу и самоуправу Жупанії о шицких питаньох хтори ше одноша на проблеми руской націоналней меншини;
 - Рада будзе сотрудничовац зоз Союзом Русинох и Українцох Републики Горватской о шицких питаньох од заєдніцкого интересу, як и зоз здруженями на подручу Вуковарско-сримской жупанії и цалей Републики Горватской хтори пестую руску культуру, язык и традицию, а и зоз другима здруженями кед будзе за то потреби;
- Попри тих общих началох, Рада у 2013. року будзе робиц и на конкретних програмах и задаткох як цо и спомнута, а то: Култура, библиотека, етнографія, история, историйна материя и зазбеованє документациі о стра-

Члени Координації руской націоналней меншини на схадзкі у будинку Жупанії вуковарско-сримской

даню Руснацох у Отечественней войны; Контакти зоз Руснацами у Републики Горватской и сотрудничтво зоз Руснацами у иноземстве; Просвита, спорт, информованє и електронски медії. Шицко тото попровадзене зоз финансийним планом хтори за 2013. рок зменшани у одношеню на прешли рок, але ше будзе патриц виполніц план кельо то будзе можліве. План и програма роботи як и Финансийни план за 2013. рок принешени єдногласно. На слідующей схадзкі Ради руской націоналней меншини Вуковарско-сримской жупанії, остатней у 2012. року, хтора отримана 27. децембра у Вуковаре, медзи иншим, направени ребаланс бюджету за 2012. рок. Понеже ані не було вельких одступаньох и лєм дзепоедни ставки були пребити, 1. ребаланс бюджету за 2012. рок направени и єдногласно прилапени. Председатель Ради дал звіт о 5. Рутенияди хтора отримана 26. августа у Старих Янковцох. Коло шицкого, було бешеди и о резултатох пописованя жительох 2011. року у Вуковарско-сримской жупанії, дзе шицких жите-

лєох ведно єст 179.521, а од того 1.427 Руснацох, цо виноши 0,79%. На остатней схадзкі Ради, отриманей 21. фебруара, єдногласно прилапени Финансийни звіт и звіт о роботи Ради у 2012. року. Вибрани и члени Координації руской націоналней меншини Републики Горватской зоз Ради руской націоналней меншини Вуковарско-сримской жупанії. Окром председателя Якима Ерделя и подпредседателя Бориса Бучка, избрани Звонко Костелник, Любица Мудри и Мария Такач. Було бешеди и о означованю нашого швета и предложене же би ше шветочна академия «Дзєнь Руснацох у РГ» того року отримала у Вуковаре, 25. мая у Ружичковой хижі. Зоз тим предкладом ше идзе на Координацию. Цо ше дотика 6. Рутенияди, предклад Ради руской націоналней меншини Вуковарско-сримской жупанії же би ше отримала у Старих Янковцох, Петровцох лебо Вуковаре. На Координації ше принеше одлучене дзе и кеди будзе отримана 6. Рутенияда. Под точку рижне, була дискусия о подписованю Протоколу о

сотрудніцтве пре очуванє идентитету руской націоналней меншини хтори би подписали Координация руской націоналней меншини Републики Горватской и Национални совет руской націоналней меншини Републики Сербії. Цо ше дотика роботи Ради, у 2012. року отримани штири схадзкі на хторих ше розпатрало и предклададо ушорйованє и ришованє питаньох вязаних за витворйованє и защиту правох и шлебоди руской націоналней меншини у складу з одредбами Уставного закону о правах националних меншинох. Кед ше направи анализа активносцох Ради у 2012. року, може ше обачиц озбільни приступ членох гу ришованю дзепоедних питаньох. План роботи не реализовани у цалосци прето же исную и длугорочни плани. Треба ище надпомнуц же Рада добре сотрудничовац зоз локалну и подручну самоуправу, а окреме порозумєне и помоц ма од Жупанії Вуковарско-сримской.

Марияна Джуджар

ОТРИМАНА СХАДЗКА ПРЕДСИДАТЕЛЬСТВА СОЮЗУ РУСИНОХ И УКРАЇНЦОХ РГ У ВУКОВАРЕ

Члени Председательства – у чолє з лїва на право тайомнік Звонко Костелник, председателька Дубравка Рашлянин и подпредседатель Союзу Зденко Бурчак

У просторийох Союзу Русиных и Украинцох РГ, у Ради Европи 93. у Вуковаре, 23. фебруара 2013. року отримана порядова I схадзка Председательства котру отворела председателька Союзу Дубравка Рашлянин и предложела дньови шор:

1. Конституованє I схадзки Председательства
2. Звит о работи наших дружтвох членох Союзу
3. Звит о работи информованя и видавательства за прешли рок
4. Финансийни звит од 01.01. по 31.12.2012.
5. Менованє председателя и членох Совиту, редакції информованя и видавательства Новей думки
6. Отримованє централней манифестаций «Петровски дзвон»
7. Рижне

Члени председательства єдногласно прилапели дньови шор и такой розпочали звити о работи наших дружтвох, за котри звит поднесли председателе наших культурних дружтвох.

Шицки дружтва робя порядне у рамикох своїх секцийох и порядне отримую проби фолклору, хору, драми, шпиву и там-

бурових оркестрох.

Подаєдни ансамбли од початку рока зазначели и понад дваец наступи у жеми и иножемстве.

На шицких манифестацийох су барз крашне дочекани и прилапени, як з боку организатора, так и з боку публики пред котрима наступаю и презентую свою культуру.

З лїва на право: Мирослав Гайдук, Звонко Грубеня и Желько Костелник, члени Председательства

Информованє и видавательство Союзу виполненє у подполносци.

За прешли рок видани шицки 6 числа «Новей думки» и 4 числа «Венчику», а зоз видавательней діялносци вишли алманах «Думки з Дунаю» и «Дунайска рапсодия» Ганчи Папандриш Гаргай.

Председателька Союзу Русиных и Украинцох поднесла финансийни звит за прешли рок, котри члени председательства єдногласно прилапели.

По Статуту Союзу, члени председательства меную и Председателя и членох Совиту информованя и видавательства и то:

- Оксана Тимко Дїтко – Председателька
- Яким Ерделї – член
- Марьяна Джуджар – член
- Златко Гирйовати – член
- Любица Гаргай – член

Председательство єдногласно одлучело за датум отримованя манифестаций Русиных и Украинцох РГ Петровски дзвон 2013., котра по традиції требала буц на швето Русадля 18. и 19. мая, але є преложена на 8. и 9. юний пре локални виберанки у РГ.

Було бешеди и о отримованю летних школох, преслави Дня Руснацох у РГ и отримованє Рутенияди.

Звонко Костелник, проф.

ВИНКОВЧАНЄ У БАБИНЕЙ ГРЕДИ

На самим концу прешлого 2012. рока отримана уж традиційна 15. жупанийска смотра шпиваня „Кед зашпивае цихо па весело” у Бабиной Греди. Смотру організує ЗАКУД Вуковарско—сримскей жупанії и КУД „Мият Стоянович” зоз Бабиной Греди.

Як и скорей, прешлорочна Смотра тиж мала змагательни характер, а ортимовала ше два дні: 27. и 28. децембра у просторийох обновеного Дому култури у Бабиной Греди.

Першого дня наступели седмнац ґрупи зоз хторих два були вонка з конкуренції, а петнац ґрупи мали змагательну улогу у вибору найлепшей шпивацкей ґрупи у нашої жупанії. Предлужене змаганя тиж так ше традиційно ор-

Члени КУД Русинох и Українцох зоз Винковцох на бини у Бабиной Греди

ганизує у Славонским Броду.

Културне дружтво Русинох и Українцох зоз Винковцох у Бабиной Греди и того як и прешлого року наступело

вонка з конкуренції, дзе ше представело зоз двома шпиванками „Ей поточе поточе” и „Желенеє жито”. За нашо КУД велька чец наступиц на манифестациї такого значе-

ня, а прешвечени зме же зме оправдали довире організатора, понеже нам то бул треци наступ на Смотри у Бабиной Греди.

Данил Перунски

ЗАЄДНІЦКА ПРОГРАМА ЧЛЕНОХ ПОДРОСТКУ ЗОЗ ДЮРДЬОВА И МИКЛОШЕВЦОХ БОГАТА И ДОБРЕ ОБДУМАНА ПРОГРАМА

У Миклошевцох 26. децембра 2012. року отримана заєдніцка Крачунска програма членох подросткох домашнього дружтва КУД „Яким Говля” и госцох КУД „Тарас Шевченко” зоз Дюрдьова. Тото найрадоснейше християнске швето нагода же би валалчане баржей почувствовали його смисел и зоз своїма дзецми уживали у колядох и рецитацийох пошвечених Крачуну, Новому року и жимским радосцом. На початку програми председатель домашнього дружтва Мирослав Гайдук шицких привитал, а вец наступели члени рецитаторскей секциї Паула Поточки, Мартина Хома, Милица Мишленович, Анамария Лікар, Ива и Леон Чордаш и Сара Суваль, хтори рецитовали писні руских поетох. Школяре од першей по штварту класу основней школи котри виучую

ДЮРДЬОВА ВИВЕДЛИ КВАЛИТЕТНУ ПРОГРАМУ

мацерински язык виведли крачунску драмску сличку хтору з німа порихтала учителька Леся Мудри. Перши наступ мали предшколски дзеци котри зоз помоцу Славици Гайдуковой одтанцовали танец „Фуяра, фуяра”. У другей часци представел ше

госцински тамбурови оркестер з венчиком руских народних шпиванкох, а потим соло шпивачка Ана Радишич и дзивоцки кватет шпивали руски народни шпиванки. Пририхтуюца танечна ґрупа, котра чишлі аж 24 члени, одтанцовала три танци: „Югас-

ки танец”, „Венчик руских народних танцох” и „Диканьски козачок”. Преполна сала Дружтвеного дому зоз моцним кляпканьом наградзела виводзачох богатей и добре обдуманей програми хтора наисце возвелічала Крачун. По законченю програми патрачох привитал и председатель КУД „Тарас Шевченко” Микола Кухар котри подзеквал Миклошевчаньом на сердечним привиту и виражел надію же ше сотрудничтво двох дружтвох и надалей будзе розвивац на заєдніцки хасен. Попри председателя Кухара, присутни були и члени Управного одбору Янко Цап, уметніцки руководитель Микола и Саня Хромиш. Приємни хвильки предлужени на заєдніцким друженю и вечери госцох и домашніх.

Ксенія Лікар

ОГЛЯДНУЦЕ НА ПРЕШЛИ РОК -- РЕТРОСПЕКТИВА

СВАДЗБИ, СУША, ПРИПОЗНАНЯ...

Прешли 2012. рок у Миклошевцох означели свадзби, суша котра направила вельки чкоди парастом и рижни культурни змисти. Визначели зме дзепоедни події по котрих го будзема паметац. После Велькей ноци рушели свадзби, а остатня була штредком октобра, так же шицко ведно отримани аж шейсц вешеля. Малженски завити у грекокатолицкей церкви Рождества Пресвятей Богородици пред оцом Якимом Симуновичом дали пейц пари: Сандра Лікар и Иван Шестан, Сара Сабадош и Златко Красник, Ирена Мудри и Борис Симунович, Оля Мудри и Иван Прокоп, Наташа Маґоч и Мирко Папуґа, док ше една пара не повинчала у валале. Така ше радосна подія не случела у остатніх 25 рокох, але лем два од спомнутих парох остали жиц у валале. Попри того, влоні ше народзели двома хлапци, а умарли дзешец особи.

Велім парастом длуготирваца суша преполовела урожаї кукурици, слунечніку, сої и цукровой цвикли, та з гевтим цо зродзело дзепоедни не могли покриц ані трошки продукції. Свойо пошлїдки суша предлужела и на глібоке ешенське оранє котре ше звичайно роби та ше одлучели за тарчоване. Овоцаре тиж так подло прешли, бо моцна жима зніщела пупча на кайсох и брескиных, а цо не настрадало вжме докончела суша и вельки горуцави. Звит о польодїлству за-

кончима заш лем з радосну вистку. У Трогиру 18. октобра отримана 13. вистава горватских овчих и кожних сирох на котрей єдини учашніки зоз Вуковарско-сримскей жупанії були Катица и Златко Поточкийово з Миклошевцох. Фахова комиссия препатрела 171. файти сира. Медзи наградзенима нашли ше и два од шейсцох файтох кельо Поточкийово приявели на виставу. Стриберну плакету достал сир зоз петрушковим лїсцом, а бронзову сир зоз слатку кукурицу. Поточкийово указали же их вредна работа и закладане рок за роком припозната з боку фаховцох, та ше прето барз цеша.

Кед слово о культурним живоце, дзєцинска група КУДа „Яким Говля“ зазначела 17 наступи у валале, блїзшим околїску, але и далей: у Осєку, Долней Стубици, Кули, Руским Керестуре, Клоштар Иваничу дзе успишно представели культурни скарб Руснацох. У марцу Миклошевци нацивел др Филип Шкилян зоз Институту за национални меншини зоз Загребу, котри за потреби своей фаховей роботи виучує живот и прешлосц Руснацох у Горватскей и Войводини. Вон присуствовав ретроспективи кнїжкох учителя у пензії Дюри Лікара и з тей нагоди визначел же Руснаци дзекуючи упартосци автора маю богати писани документ о прешлосци валала. Секция дружтва за руски язык, культуру и литературу и Мєсни одбор 9.

Млодята Сандра и Иван

юния організовали „Стретнуце-Фундамент национального идентитета“ на цєсц руским учителюм и паноцом котри у прешлим сторочю службовали у Миклошевцох. Учашніки учителя Дюра и Ксенія Лікар, о. Яким Симунович, проф. Ирина Папуґа и проф. Ксенія Лікар викладали роботи о розвою школства и грекокатолицкей парохії у Миклошевцох, мацеринским язиком у настави, драмскей діялносци и учительох у Сриме. Истого мешаца по перши раз госцовали члени Етно клуба „Однате од забуца“ зоз Коцура, зоз дуодраму „Тештамент“ Влади Нярадия, у котрей бавели Аранка Медєши и єй дзівка Моника Гарди.

После летней паузи, початком септембра отримана 27. Культурна манифєстация „Миклошевци 2012“ дзе наступели руски дружтва зоз Горватскей, але и мили госци зоз Войводини. Першого вечара ведно наступели домашні и КУД „Жатва“ зоз Коцура. Ютредзень публика уживала у красних шпиванкох хору „Хармония“ и дзивоцкей шпивацкей групи РКЦ Нови Сад. Концом новембра госцовали члени ансамблю РНТ „Петро Ризнич Дядя“ з Руского Керестура котри виведли трагикомедию „Русалка“ Штефана Гудака у режії Михала Зазуляка. Було

то перше госцованє Керестурцох у дзешецрочней роботі того театра як достал статус профєсийного за руску националну меншину у Войводини. Тота представа пошвєцєна 80рочнїци визначного руского прозногo и драмского писателя Штефана Гудака котри ше народзєл у Миклошевцох. Рочна работа дружтва закончєна зоз Крачуноку дзєцинску програму котру, попри домашніх, збогацєли и дзєци КУДа „Тарас Шевченко“ зоз Дюрдьова. После Саночного, Женска шпивацка група уж традиційно колядовала, же би ше на тот способ возвелїчал Крачун.

Причину за радосц мала и Милица Мишленович, школярка 6. класи основней школи Чаковци. На подобово-литературним змаганю за дзєци мултиетнїчних основних и штрєднїчних школах Вуковарско-сримскей и Осєцко-бараньскей жупанії Милица освоєла друге место за подобову роботу. Єй менторка Жаклина Живкович послала роботу на тему „Перша любов“, та так ище раз потвєрдзєни Милицов талант бо то не перше припознанє котре достала. Пожадайме же би и того року нашо дзєци були ище успишнейши у рижних напрямох, бо вони наша надїя зоз котру ше цєшимє.

Ксенія Лікар

Сцена зоз Русалки

ВИБЕРАНКОВА СКУПШТИНА КУД-А "ЯКИМ ГАРДИ" ПЕТРОВЦІ

Члени роботногo Предсидательства КУД «Яким Гарди»

Першого марца отримана виберанкова скупштина КУД-а "Яким Гарди" у Петровцох. На поволанку ше одволали 22 члени КУД-а, представителе здруженьох хтори активни у валалє, як и госци, заменїки началнїкох Општини Богдановци Ярослав Медєши и Андрия Яґрич, и парох о. Владимир Седлак зоз Петровцох. Секретар дружтва и касир пречитали звити и єдногласно прилапени Финансийни

звит и звит о роботі дружтва за 2012. рок, як и План и програма роботи дружтва за 2013. рок.

Розришене потєрашне Предсидательство и Надпатраци одбор, и вибрани нови. За предсидателя дружтва вибрани Желько Костелник, за касира Томислав Рац, а за секретара Владимир Дудаш. До нового Предсидательства вибрани: Мирослав Колбас, Маріяна Джуджар, Даниєл Вашаш, Томислав Рац, Любїца Морган, Звонко Кос-

Члени Дружтва на виберанковей Скупштини

телник, Желько Костелник, Мирослав Лехолат и Владимир Дудаш.

Надпатраци одбор: Михайло Голик, Златко Медєши и Звонко Еделински.

На Скупштини було бєшєди о тим же нє лєґко робїц у ані єдним здруженю, же досц чєжко усоґлашиц своєю обовязки зоз обовязками спрам дружтва. У 2012. року дружтво мало 24 наступи, а подєдни госцования ше мушєло и одбїц прєто же ше поклапали з другима, лєбо членом фолклорней секції нє було можлївє висц з роботи лєбо школяром зоз школи. Шицко то оправдани причини и исто

так ше и од других обчєкує порозумєнє же то може буц лєм любов спрам традиції и обичайох. Дружтво у нєшкайших обставинах лєм на тот способ може обстац. Коло фолклору мамє и други секції, як драмска и тамбурова, а предклад на схадзкї бул же би ше оформєла и рєцитаторска секция. Упуцєна и явна поволанка валалчаньом най ше уклуча до роботи Дружтва и на тот способ нам помогнужо же бизмє ведно зачували и отримали своєю обичаї и традицию.

Маріяна Джуджар

У ПРИРИХТОВАЊУ НОВИ ДРАМСКИ ФАЛАТ

Драмска секция петровского дружтва "Яким Гарди" и того року ше през жимски час прияла роботи на новим драмским фалаце. Солидни прєшлорочни успих театралного фалата „Панї министерка" членом секції дал витру до хрибта, та у цєку аж два проєкти. Єдна монодрама котру рихта уж рєномирани драмски аматєр Звонко Гарди, у хторей ше на сатирични способ бєшєдує о живоце єдного звичайного жителя наших местох наволананого Ферко Мишканьов. Наздаваме ше же така сатирична монодрама будзє приемна лакотка першенствєно петровскей публики.

Други драмски фалат завжал вєкшу часц членох драмскей секції КУДа, а вола ше „Концерт за пса и шмєцє" автора Мирона Канюха. У нїм бавя, публики

уж познати, аматєрски ґлумєцки мєна: Боян Кошутїч, Ивана Колбас, Даниєл Вашаш, Томислав Рац, як и два дєбитатнтки Томислава и Вєдрана Ралиш. Драмски фалат Мирона Канюха „Концерт за пса и шмєцє" писани початком сєдємдзєшатих рокох прєшлого столїтия, алє є зоз своєю тематикую и нєшка цалком актуєлни. У економски чєжих часох у хторих людзє єґзистєнцијално застарани за материялни обставини, члєни драмскей секції намагаю ше своєй публики голєм на хвильку даровац шмих и розвагу. За аматєра хтори муши уложїц дос часу же би звладєл текст и вошол до улоги хтору бави, главна награда задовольни и нашмєяни патрач, цо петровска публика зоз длугорочнужо драмску аматєрскую традицию вшєлїяк зна прєпознац и цєнїц.

Томислав Рац

МИЛИ ГОСЦИ ЗОО БАЧКЕЙ У ВУКОВАРЕ

”ТВАРДЕ СЛОВО” ЗА ВУКОВАРЧАНЬОХ

В нїедзелю 24. фебрувара КУД „Осиф Костелник” зоз Вуковару у духу доброго позагранїчного културного сотруднїцтва угосцел КУД „Гавриїл Костельнїк” зоз Кули.

Ище початком 2012. рока Вуковарчане були кулски госци зоз своїм цаловечаршим програмом и цалком природни шлїд було врацане гостопримства добрим бачким домашнїм. Рок за нами бул на велї способи невігодни за таке збуванє та ше нашо госци з другого боку Дунаю у просторийох парохиялней вуковарскей грекокатолицкей церкви Христа Царя нашли уж кед започал Вельконоцни пост. Тота причина немала уплїву на шумни одгук вуковарскей публики хтора своїх госцох привитала щирого шерца.

Присутних привитал предидатель вуковарского Дружтва и нови допредсидатель Союзу Русинох и Украинцох Зденко Бурчак жадаючи госцом же би ше приемно чувствовали у нашим штредку. Госцуеце КУД „Гавриїл Костельнїк” ше представело зоз двома секциями зоз своей роботней дїялносци. На початку програми мишани хор под дирегентскум и музичним

Мишани хор КУД „Гавриїл Костельнїк” зоз Кули

ровнанем учительки Еуфемїї Планкош одшпивало писнї: ”Шеднем себе на враного коня”, ”Нїгда би я не верела” и ”Ище раз”.

На сцени ше вец зявела Мелания Арваї хтора нам одбавела монодраму „Тварде слово” рускей писательки Марїї Сопка у режїї Михайла Зазуляка. Старшим Вуковарчаньом ше не було чежко у думкох врациц до часох кед руски дзивчата и хлапци були одавани и женети у младих рокох (часто уж и у петнаст-

Предсидатель КУД „Осиф Костелник” з Вуковару, Зденко Бурчак, привитал присутних

Мелания Арваї у монодрами „Тварде слово”

тим або шеснастим року) по дзеки своїх родичох або блїжшей фамели. О таким малженским живоце бешедує и успишна кулска аматерка у монодрами споза угла длогокого и щешлївого малженства у хторим ше нашла як младе дзивче по дзеки своей баби понеже остала широтка без мацери и оца у вчасним дзединстве. Меланїї Арваї треба ище раз винцовац на удатней глуми хтору публика перпознала и наградзела зоз щирим аплаузом. У закончуюцей часци про-

грами госци одшпивали писнї :”На полю три тополї”, „Кед я пойдзем маршировац”, ”Гле-ла дзивка лен” и ”Чия то заградка неорана”.

На здогаоване на нащиву предсидатель вуковарского Дружтва рзменел скромни дарунки зоз Владимиром Бучком, предсидательом КУД „Гавриїл Костельнїк” зоз Кули.

Наздаваме ше же ше неодаднїца цотруднїцтво предлужи новим гопсцованями.

Вера Павлович

ФЕСТИВАЛ МАЦЕРИНСКОГО ЯЗИКУ

Знагоди означованя медзинародного дня мацеринского язика 21. фебруара у просторийох дружтва Шокачка грана у Осиєку отримана законуюча манифестация того фестивалу. Організовала ю Городска кніжница Осиєк як би ше указала богата культура, язик, писня, танец, облечиво и традиційни єдла рижних националносцох хтори ведно жию на тим просторе. Окрем

домашніх - Шокцох, представели ше Руснаци, Словаци, Серби, Македонци, Руси, Мадяре и Албанци. „Главна порука того проекту очуване мацеринского язика, а зоз познаваньом других язикох розвиваме мултикультуралносц“ - гварела у привиту председателька Шокачкєй гранї, панї Вера Ерл.

Лела Дїтко

Члени КУД Руснох зоз Осиєку

21. ФЕБРУАР – МЕДЗИНАРОДНИ ДЗЕНЬ МАЦЕРИНСКОГО ЯЗИКА

тим ше сцело наглашиц же язик не лєм способ комуникації, але значна часц культурного наслідства, незаменлїви вираз людскей креативносци.

На нешкайши дзень у Швеце зареєстровани 6000 живи язики, а од нїх блїзко половки грожи неставанє по конец XXI сторочя. Доминантни язи-

ки як цо то англійски, французки, немецки, шпаньолски, русийски и китайски вше вецей поцискую меншински язики. Окреме ше на тоту групу язикох и сцело обрациц увагу зоз цильом їх очуваня, а медзи нїх спада и руски. Уж роками шведочиме вше векшей асиміляції Руснацох, свидоми зме же младши генераций вше меней бешеду ю мацерински язик. Гоч як би ше на тим наглашовало, єден дзень мацеринского язика ту не може нїч. Же би ше очували культура, язик, традиция котри ше сторочяма преносили зоз колена на колена, треба вельо вецей труду. Ту насампредз треба визначиц першу каричку дружтвеного ланцу — фамелию.

Мацерински язик то термин з яким ше означує перши язик котри особа научи у своєй фамелиї. Специялисти твердза же знанє мацеринского язика барз значне при формованю думаня, а вигледованя доказую же особа котра не усвоєла мацерински язик ма проблеми зоз ученьом, не лєм других язикох, але и зоз ученьом вообще.

На Генералней конференції UNESKO 1999. року було прияте ришенє означованя Медзинародного дзеня мацеринского язика, зоз цильом потримованя язиковей и культурней рижнородносци. При

Учашніки програми у школским будинку

Позната мудросц глаши: «Кельо язики знаш, тельо разши человек». А ми би ище на-дополнили: «Але не человекши кед не знаш свой мацерински язик».

Леся Мудри

OBILAZAK STARIH I NEMOĆIH PRED BLAGDANE U PETROVCIMA

„Udruga žena Petrovci“ osnovana je 4. lipnja 2012.

Broji oko 20 članica. Sastajemo se jednom tjedno uz druženje. Dosadašnje aktivnosti koje smo obavljale, vezane su za uređenje našeg sela kao i sudjelovanje na Eko etno sajmu u Vukovaru. Također, moram naglasiti da smo imali zajedničkih aktivnosti i sa UHDDR iz Petrovaca prilikom obilježavanja obljetnica. S obzirom da u selu Petrovcima prevladava starije stanovništvo,

u svoj plan i projekt rada uvele smo i obilazak starih i nemoćnih jer smo smatrale da je to potrebno u našem selu. Sredstva kojima raspolažemo su mala, te smo ovoga puta posjetili 15 osoba, a ima ih puno više. Odlučili smo na našim sastancima da pred Božićne i druge blagdane obiđemo stare i nemoćne. Želimo da im svojim dolaskom i skromnim darovima donesemo malo radosti u njihove domove. Mnoge smo ugodno iznenadili

Trenuci radosti uz članice Udruge

Članice Udruge u obilasku staračkih kućanstava

našim posjetom, a željeli smo ima otvoriti vrata i srca najprije pred Božićne blagdane koji su posebni jer svima donose radost rođenja maloga Isusa. Mnogi od njih su usamljeni u svojim kućama. Razgovarali smo o njihovim problemima, a najviše ih brinu bolest i usamljenost. Većini djeca žive daleko, pa su tijekom godine najčešće sami. Neki nemaju nikoga tko bi im pomogao, a žive u jako teškim uvjetima. Naišli smo na obitelj koja nema

ni struje, ni drva za zimu što nas je posebno rastužilo. Uvjerili smo se da je ponekad dovoljna i lijepa riječ da nekome vratite osmijeh na lice, barem na kratko. Udruga žena Petrovci planira i pred Uskrs sličnu akciju obilaska još više osoba starije dobi. Ovim putem pozivamo sve one koji mogu i žele da nam se pridruže na ovakvim i sličnim akcijama.

Predsjednica Udruge žena Petrovci
Katica Bojko

ОСНОВАНЕ ЗДРУЖЕНЄ ЖЕНОХ, МИКЛОШЕВЦИ

У Миклошевцех 17. фебруара отримана виберанкова Скупштина женох на котрей основане Здружене женох Миклошевци. Тото здружене будзе дїйствовац на подручю Општини Томповци, Вуковарско-сримскей жупаниї и ширше як невладова, неполитична и непрофитна орґанизация. После привитних словох председателя Месного одбору Дюри Бикия, вибране председательство од дзевец членох и надпатраци одбор од трох членох. За председательку здруженя вибрана Штефица Войнович, а ей заменїца Катица Гайдук. Як гварела председателька Войнович, Здружене порихтане за сотруднїцтво зоз другима здруженями у валале и шир-

новане Здружене женох Миклошевци. Тото здружене будзе дїйствовац на подручю Општини Томповци, Вуковарско-сримскей жупаниї и ширше як невладова, неполитична и непрофитна орґанизация. После привитних словох председателя Месного одбору Дюри Бикия, вибране председательство од дзевец членох и надпатраци одбор од трох членох. За председательку здруженя вибрана Штефица Войнович, а ей заменїца Катица Гайдук. Як гварела председателька Войнович, Здружене порихтане за сотруднїцтво зоз другима здруженями у валале и шир-

Штефица Войнович и Катица Гайдук

ше. Основни цель здруженя злепшане живота у валале през заеднїцки роботи женох у рижних секцийох, о чим

будзе вецей бешеди на идуцей схадзки председательства котра запланована за 3. марец.
К. Лікар

100 РОКИ ОД НАРОДЗЕНЯ МОНС. ДР ГАВРИЉА БУКАТКА

НАДВЛАДИКА БУКАТКО – ПАСТИР БОЖОГО НАРОДУ КОТРОГО ЛЮБЕЛО ЯК МАЛЕ ДЗЕЦКО ТАК И СТАРЕНЬКА БАБОЧКА

Ми котри народзени теди кед монс. др Гавриїл Букатко уж 10 роки бул владика, а под час нашого одрастаня постал и надвладика, благопокойного надвладика Букатка здогадуєме ше зоз приповедкох наших прабабох. Мойо перше дзецинске стретнуце зоз надвладиком паметам як дожице приходу Божого човека медзи нас дзеци.

У церкви ше ми видзел як кед би зишол з даєдного малюнку зоз иконостасу. Велїчезни, достоїнствени, з билу браду и благим попатрунком. Мнє, дзецку, видзело ше же муши буц же вон „бива“ там дзешка коло Господа Бога. Пред Службу Божу, баба наказала най ше по Служби не шпотаме коло владики и най му не завадзае, а кед же случайно придземе блїзко, вец обовязково маме побочкац владикови руку и поздравкац – Слава Иусу Христу.

По Служби Божей, владика вишол напрез церкви, а там го дораз „обколешели“ баби. Я ше припатрала як каждая бочка руку, вон з каждую бешедує... Приходзели и хлопи, знімали шапки, здравкали, бочкали руку... Не знам цо шицко бешедовали, але и я сцела присц блїзко гу владикови, а баба гварела же не. Дзецинска любопитлівосц превладала. Предрилела сом ше помедзи жени и баби, лапела владика за руку и побочкала як баба наказала, а вец, цо сом гласнейше могла же би ме чул, поздравкала – Слава Иусу Христу! Владика попатрел на мнє, видзел ми ше таки висооки!

Облапел ме, притулел гу себе и побочкал до власох. Питал ше ми чия сом... О, а я ше не сцела пуциц од нього! Видзело ше ми же зме тераз свойо! Його слова, благи попатрунок и сердечносц, при мнє дзецку виволали чувства же зме тераз таке дацо як родзина. Приходзели други, бочкали персцень, прегварели словодва, але я ше не пушала од владики. Вон постал хтошка мой и так сом гербно була притулена при ньому, док людзе приступйовали, як же ме сам владика поставел ту. И кед би ме баба не одцагла, верим же бим ше тримала за владика покля би стал пред церкву. А тераз док пишем здогадованє на 100рочніцу його народзєня, видзим же зме справди „родзина“ – родзина у Христу, але и „родзина“ бо зме родзени истого дня и истого мешаца, лєм сом то теди, як дзецко, ище не знала.

Покойни Надвладика родзени 27. януара 1913. року у Андриєвцох, парохя Пишкурєвци, од родичох Дионизия и Юлиани р. Киш, землєдїлцох, як штварте од шесцерих дзецох кельо их було у фамелиї.

Пейцрочну основну школу закончел у родним месце. Шейсц класи реалней гимназиї учел у Славонским Бродзе, а седму и осму класу з вельку матуру закончел 1933. року у Францисканскєй гимназиї у Високим (Босна). Дворочни филозофски студий (1933-1935) закончел у Риме на богословним факултету, на котрим такој, през штири роки, предлужел студий богословий (1935-1939), котри

дипломовал з одличним успихом. Докторат зоз теологий посцигнул на истим факултету у Риме зоз догматску тезу 1940. року.

За священїка го пошвецел благопокойни крижевски владика Дионизий Няради у Риме 1939. року.

Свою священїческу діялносц

*"Прейг Мариї
гу Христови -
прейг любви
гу едносци!"*

владика Букатко започина у Руским Керестуре, дзе бул капелан през три мешаца (август–ноябрь 1940. р.), а вец го залапела II шветова война, та мушел пойсц до Сараєва одслужиц свою воену длужносц.

Од яри 1941. року до 1944. р. находзи ше у Крижевцох, дзе у Епархий Ординариату пребера одвичательни длужносци: канцеларисти, катехети, економа, владического секретара и душпастирскей служби у Крижевцох и околних местох.

Року 1944. (у 31 року живота) меновани є за Канонїка Крижевского каптолу и за пароха катедралней церкви у Крижевцох. Року 1946. меновани є за епархийного капитуларного економа.

Дня 1. юния 1950. року меновани є за Апостолского Администратора Крижевскей Епархий зоз шицкимма овласцами резиденцияльного вла-

дики, а 23. фебруара 1952. року пошвецени є за владика у загребачкей катедралі з боку београдского архиепископа др Йосипа Уйничя.

Ту започина єдна нова животна драга монс. др Гавриїла Букатка.

Др Гавриїл Букатко у 37. року живота, як 27. по шоре крижевски владика, става на чоло єдней епархий, котра у тедишній час на своїх плєцох ношела 350, а нешка то уж прейг 400 роки богатеј прешлосци, богатеј зоз восточно-византийскославянским обрядом, традицију, дисциплину, богослужєнями, иконографию, церковним шпиваньом, археологию, литургию и другим драгоциносцами котри нам зачували и придали нашо предки, дідове и прадїдове.

Владика Букатко превжал Крижевску Епархию после шмерци владики Янка Шимрака, котри умар 9. аугуста 1946. року. Младого владика Др Гавриїла Букатка чекала нелегка работа!

У II шветовой войны и єй страданьох, и Крижевска Епархия прецєрпела вельо, як у духовним так и у материялним поглядзе! Попри владики страдали и дванац млади священїки нашеј Епархий. Василянски чин ше розтресол и розишол. Цалком ше зменшало число богословох, семинаристох и часних шестрох. Велї парохий цалком загасли и людзе ше розселєли, особено у Босни. Єдна часц церквох очкодована, попалена, розвалєна. Парохялни доми онеспособени за биванє. На погорєнїскох и розвалєнїскох людзе почали будовац нови обисца.

Перша брига нового владика була обновиц церковни зда- ния: церкви, парохиялни доми, постарац ше за цер- ковни и литургийни инвентар. Окремну бригу пошвецел сно- ваню нових парохийох и па- сторалних центрох там дзе ше нашо людзе приселели: Берак (1954), Нове Орахово (1954), Кула (1956), Метли- ка(1958), Винковци (1958), Нови Вербас (1960), Вуковар (1962), Индја (1966), Загреб II (Стеневац 1968), Карло- вац-Дубовац(1972), Славон- ски Брод (1980).

Значну бригу вимагало и от- римоване нашого семинару у Загребе, у котрим ше, дзе- куюци його стараню, нагло звекшало число семинари- стох и богословох. Так ше не- одлуга звекшало число епар- хийного священства и попол- ньовало ше випражнети па- рохий.

На владическим гербу по- койни Надвладика себе за- писал слова: "Прейг Мариї гу Христови – прејиг любви гу едносци!"

У духу тих словох, монс. Бу- катко такой першу яр својо- го владикованя почал оби- ходзиц својо духовне стадо порозтресане по цалим про- сторе бившей Югославиї. Та- кой по войны не було пре- возкох. Углавним ше ишло пешо лебо шедлауци на ма- гарцу. Перша канонска ви- зитация започала у Жумбе- рацких горох, вец по пороз- тресаних наших парохийох у Босни, по ридко населених наших вирних у Славониї, по сримских валалох, наших па- рохийох у Бачкеј, Банату, а закончел апостолске-мисио- нарске путоване у далекеј Македонии.

Шицко то вимагало вельо труду и вичерпйовало и най- здравшого человека. Не чудо же то шицко зохабяло вше чежши пошлїдки на здравю владика Букатка.

Але Бог благословел роботу и давал сили витримац. Шиц- ко ше обновиовало и препро- родзовало.

Попри својей пасторалней ро- боти, монс. Букатко сцигнул

робиц и на културно- просвитним плане. Написал кратши историйни запис о Крижевскеј Епархи, постарал ше за издаване вичерпного шематизму нашеј Епархи, а зробел и преклади часцох Кодекса канонского права Восточней Церкви. Бул и за- мерковани член II Ватикан- ского Собору як подпреси- датель Комисии за восточни Церкви и урядово презенто- вал пред Оцами Собора Кон- ституцију о Восточних Цер- квох.

Монс. Букатко бул познати и поза гранци својей Епархиї. Бул член католицког епис- копату Югославиї, дзе окон- човал службу секретара през дзешец роки.

Року 1964. попри Крижев- ского превжал и управяне зоз Београдским надвлади- чеством. Там и одселел и у- правял зоз Београдским На- двладичеством 16 роки. Була му додзелена и Апостолска Администратура Банату.

Под час својого тридцетроч-

ного владикованя дожил пейц чежки транспортни не- шесца, од котрих кажде мо- гло буц смертельне. Гу тому церпел од високого прициску и чежкеј хороти покруктох. Три роки пред шмерцу мал перши слабиш вилїв креви до мозгу. После Велькеј ноци 1981. року достал други вилїв креви, а истого року, 17. Октобра, достал треци – смертоносни.

Чежка владическа служба вичерпала його досц ни́жне и слабе здраве скорей часу. Вон бул того свидоми, та пре- то задзеквал на управяню Београдского Владичества и затримал лем управяне Кри- жевскеј Епархиї. Београд напуцел 24. марца 1980. року и вибрал Руски Керестур, ра- хуюци же ту ище назбера нови сили з котрима ище год- жен послужил својей власней Епархиї. Ту ше справди ошви- жел. Його здраве ше барз поправело, цо шицким спа- дло до оч. Ошмелени зоз та- ким злепшаньом здравя, На- двладика направел нови пла- ни у обнавляню Епархиї, але

Божи плани були иншаки. Бог го поволал – за вирникох барз несподзивано, а за нього бизовно не, поволал го же би го вишлєбодзел терхи и бригох, котри му положел на плеца пред 30 роками. По- волал го же би го награждал за шицко цо добре зробел на славу Богу, на добре сво- ей Церкви и својей Крижев- скеј Епархиї.

Поховни є 19. октобра 1981. року у керстурскеј церкви, на перши завод, плецо попри плеца својого святителя – владика Дионизия, зоз кот- рим за живота бул вельки приятель. Недавно при па- рохиялней церкви св. Оца Миколая у Руским Керестуре збудована капличка котра ше притулює на сахристию дзе премесци посмертни остатки вецей владикох котри були поховани у церкви, та так и владика Букатка. Божи на- род и нешка чувствує вельку прихильносц гу покойному владикови, та ше у своїх мо- литвох поволує на його бла- госц и приготовеносц буц на розоплаганю вирним у мо- литвох Господу Богу за каж- ду душу.

Надпомнуц би ище, пре ге- нерациї котри приходза, же надвладика Букатко бул не лем Божи человек, але и ве- ликан нашого народу. Кед ше здогаднеме теј малей «гар- сточки Руснацох» на тери- тории бившей Югославиї, а яки вельки досяги витворени през нашого душпастира. И кед подумаме же є народзе- ни пред 100 роками, а цо шицко посцигнул у тедишнї час кед було вельо чежше як нешка, може нам буц при- клад за нашо крочаї у живо- це, як у християнскеј вири так и на особним, а и на на- ционалним плане.

Най нас защита нашого бла- гопокойного владика Букатка провадзи през наш живот гу Господу Богу и надалей.

Приготовела:
Агнетка Балатинац

Жридо податкох о биографиї надвладика др Гавриїла Букатка Християнски календар за 1983. рок

✿ БАСНИ ЗА МЛАДЕЖ И ОДРОСНУТИХ

ЛАСИЧКА И ПУЛЬЧЕ ВАЙЦО

Є дней яри, кед слунково зарі предзерали хмари, на тварох валалских дзецох зявели ше пеги.

– Опатьце дзеци, яку "ардзаву" твар ма наш сушед Яни! Випатра як пульче вайцо! – видрижньовали ше дзеци без пегох на твари зоз дзецох котри мали таки пеги.

Даяк у исти час пулька знесла вайцо и не могла ше на нього наприпатрац.

– Яке є красне, як намальоване! Бизовно є найкрасше на швецє! – гварела одушевлено пулька.

За своєю вайца подобне бешедовали и кура, качка, гуска итд. Ласички тиж так шицки вайца випатрали барз красни и смачни, и хасновала каждую нагоду же би их украдла з гнізда и випила! З єдней нагоди ласичка пришла до плевніка опатриц чи шлебодне пульче гніздо. Медзитим, пулька праве шедзела на гніздзе и несла вайцо, а кед збачела ласичку такой дзвигла вельки галайк. Прибегнул пуляк, розширел хвост и кридла и почал барз гласно пульпулікац. Злекла ше ласичка, попендрала на плоцик и почала сцекац, але ше у сцеканю ошлісла и спадла до зварки (гордова) зоз дижджовку! Ледво ше якош виграла з гордова вонка, але цалком змочела свою красну шерсц. Стресала ше вона од дижджовки, а шерцо ей мощно дуркало од возбужденя.

– Шицко добре кед ше добре закончело! – цешела ше ласичка. – Яка ми брига за там якимшик пульчим вайцом, ша każde вайцо лем вайцо! – гварела.

Так даяк бешедовала и лішка кед ше ей не попишело долапиц грозно.

– Яка ми брига за тим грозном кед є, так и так, бизовно квашне! – цешела ше лішка.

ПОУКА: Добра вигварка злата вредзи!

Ганча Папандриш Гаргаї

ДОБРА ВОДА

яке то чудесне место
дзе вода вищека
чече
и чече
дзень
и ноц
непреривно
бистра вода
добра вода
чече
и чече

людзе приходза
лапаю ю до судзинох
одноша до своїх домох
и то добре
барз добре

але и кед нет нікого
вона ту
чече
и чече
не можеш ю застановиц
ограніциц

яке то чудесне место
дзе вода вищека
непреривно є ту
и дава ше
за другого

Любица Гаргаї

РУШАНЄ И НЕСИГУРНОСЦ

три раз сом
рушела
и три раз ше
застановела
у своєї несигурносци

можебуц сом ані
рушиц не требала
але хто би то терз
могол знац

цо було
прешло
цо могло буц
не було

най ше лем
не повтори
а цо
рушане
чи несигурносц
єдно без другого
може
а заш лем
повторюю ше
ведно

наотре ознова
рушим
и верим
несигурносци
нестане

Любица Гаргаї

ГОРЕ ДОЛУ БЕЖИШ РОБИШ

горе долу
бежиш робиш
скакаш тадзи
дрингаш тамаль
и кед придзе ноц
одразу ей нет
бо уж слунко
знова вишло

горе долу
бежиш робиш...
прешли шейсц дні
пришол и седми
недзеля
спац не можеш

Любица Гаргаї

“КАЛІНА” НА СЕРИЯЛУ “ЛІЈЕРОМ НАЏОМ” И НА ШВЕТОЧНЕЙ АКАДЕМИЇ У ЗАГРЕБЕ

Предостатнього дня місяця януара того року, у новей спортской дворани на Замету, отримана манифестация и знімане сериялу „Ліјером паџом“ у Риєки под покровительством Приморскогоранскей жупаниї и городу Риєки. Сериял традиційно обиходзи места и приказує горватску регіоналну традиційну культуру, фолклор, обличиво, локални специалитети и подобне, а знімки манифестацийох ше емитую на першей програми Горватскей телевизії, суботами на 18.05 годзин. Тематика риєцкей манифестацияї була карневалска, добре часово ускладзена зоз збуваннями и чечуцима преславами на тих просторох. У тим духу отримани и сериял “Ліјером паџом” у Риєки, на хтори було поволано 27 учаснікох зоз тей реґії: клапи, ґрупи, солисти, дзвончарски ґрупи, шпиваче и шпивачки зоз оперного театру, локални гвизди и гвиздочки чакавскей традиційней писні и фолклорни ґрупи. Помедзи шицких ше умишала и “Каліна” як провадзаци вокали Аленови Поличови у побидніцкей писні “Чрна” зоз МИК-у 2011. року. Праве перше место на МИК-у отворело дзвери Аленови и “Каліни” до учасци на сериялу, а “Каліна” була єдини представитель националних меншинох того вечара. Водитель емисії

“Каліна” у Загребе у Горватскей привредней комори

Бранко Уводич упознал ше з членами ансамблу, указал интерес и за други активносци ансамблу, а у наяви писні окреме визначел и привитал ансамбл “Каліна”, членох Дружтва Русинох и Українцох у Риєки. Цале збуване, по интензивносци, часових вимаганьох и пририхтованьох було интересантне и поучне искуствє за ансамбл.

У організації Українского велєпосланства у Загребе и Горватско-українского дружтва, 21. фебруара того року отримана Шветочна академия преславяннє 21. рочніци од успоставяннє дипломатичних одношеньох медзи Ук-

раїну и Републику Горватску. Шветочносц отримана у просторийох Горватскей привредней комори у Загребе под покровительством председателя України. На шветочносц були поволани велі особи зоз политичного и явного живота, посланіки дру-

и писню Два кольори. Солисти у виводзеню писных були Драгица Церовац и Ален Полич, у ансамблу шпивали вирни члени и любителє нашого мелодизму: Желька Комленац – перши сопран, Дияна Сорич–Дупор – перши сопран, Габриєла Ткалец –

Виводзенє писні “Чрна”

Ансамбл зоз Мирком Цетинским

гих державох, удруженьох хтори унапредзую и пестую горватско-українски одношенє, язик и культуру. На поволанку українского велєпосланіка пана Олександра Левченка, ансамбл “Каліна” наступел на тей манифестацияї високого уровня зоз трома українскимя писнями: По садочку ходжу, Ой ти ніченько

други сопран, Славица Дудаш – перши алт, Драгица Церовац – други алт и Борис Денисок на баяну, аранжер писных и водитель ансамблу. У програми окрем других участвовали и студенти українистики зоз професором Євґенійом Пащенком зоз поезию и музичним прилогом.

Славица Дудаш

ОТРИМАНИ 47. БАЛ У ВУКОВАРЕ

Куд О. Костелник и гости

У організації КУД "Осиф Костелник" з Вуковару, 9. фебруара 2013. року отримани традиційни 47. вечар Руснацох и Украјинцох, або бал. Збуваня почали на 19,00 годзин з культурно-уметніцку програму у хторей вжали учасц члени домашнього дружтва. Вони одшпивали два шпиванки "Дармо Яничку, дармо" и "Ой, то там на гори дубина". Тиж так одтанцовали и три танци: "Запорожки херц" хлапцовска група танечнікох, "Чийо же то волки" дзивоцка група танечнікох и "Три гвиздочки на небе" жридлова група. Дириговала водителька шпивацкей секції Агнета Тимко, на гармоники грал Звонко Еделински, а хореограф шицких танцох проф. Звонко Костелник. Програму водзела Любица Гаргай.

На самим почтку програми шицких госцох привитал председатель дружтва Зденко Бурчак. Спед городу Ву-

ковару госцох и домашніх привитала Драгица Холокер Радумило, прочалніца управного одзелена за дружтвени діялносци, здравство, социјалне старане, бранітельох и

националних меншинох. На балу були присутни: член Совиту за национални меншини РГ Звонко Костелник, председателька Союзу Дубравка Рашлянин, главна и одвича-

тельна редакторка Новей думки Вера Павлович и председателька Ради рускей националней меншини городу Вуковару Лела Дітко. На балу було коло 200 особи,

Три гвиздочки на небе

З. Бурчак и Юлияна Дудаш

З. Барна, Горан Костелник, Оливера Югас, З. Бурчак

углавним людзе з Вуковару и околних местох: Миклошевцох, Петровцох, Осиеку, Винковцох. Як и каждого року, були організовани и томбола и танец шерца. У танцу шерца победзели Оливера Югас з Вуковару и Горан Костелник з Петровцох, а за награду достали тарту и вино. У томболи главна награда була бицигла, а достала ю Юлияна Дудаш з Вуковару. Бал бул збогачени и з двома виставками. Желько Гаргаї, заступнік Руского слова у РГ, вилочел найновши виданя кніжкох, а Владо Мудри вилочел своєю подобово роботы.

Бал ше отримал на Саймишту у "Шветочней сали" V&S, а грал Мини бенд Владимира Сивча з Нового Саду.

Любица Гаргаї

Хор

"Чийо же то волки"

Запорошки херц

НА ПОБРЕЖЬЮ ДВОХ РИКОХ

Танечні ансамбл КУД «Осиф Костелник»

На Горватській телевізії 15. фебруара у Меншинским мозаїку була приказана емисия о Руснацох у Вуковаре. Найва за тоту емисию под назву “На побережью двух риков” ишла так даяк: “Корені цагаю зоз Карпатох. Розошати су по цалим швецю. Не маю свою державу, але маю власне мено, язык и мощну националну свидомост. Вони Руснаци. У городу – герою Вуковаре скорей пол століття пренашли свой дом...”

Шицко почало концом мешаца януара кед до Союзу пришол емаил од репортера Меншинского мозаїку ГРТ-а Мариа Бегановича, же жада зняц емисию о Руснацох у Вуковаре. Пошвидко зволана схадзка на хторей були присутни Звонко Костелник, роботнік у Союзу, хтори и приял спомнути емаил, потим Лела Дітко, председателка Ради рускей националней меншини городу Вуковару, Зденко Бурчак, председатель КУД “Осиф Костелник” и Любица Гаргай, його заменіца. Вони направели предклад цо би шицко могло войсц до тей емисії, а вец пан Марио повиберал цо му одвиговало и уклопело ше до едней, як ю вон задумал, – приповедки.

У реклами за емисию ише пише: “Репортер Марио Беганович представя малу, але барз живу заедніцу Руснацох на побережью двух риков – Дунаю и Вуки...” А хто бешедовал о нас? Гавриіл Такач бешедовал о наших коренях, о присельованю Руснацох до Вуковару и о нашей грекокатолицкей вири. Лела

Звонко Барна

Дітко бешедовала о Руснацох нешка. Звонимир Барна бешедовал о восних часох и участвованю Руснацох у Отечествоней войны. Зденко Бурчак и Агнета Тимко о работи у култури, цо у слики и писні пошведочели дзивоцка танечна секция и хор КУД “Осиф Костелник”. Ганча и Йовген Бесермині одкрили свою тайну длуговичности малженства. Початок и конец емисії були преткани з нїтками поезии Любици Гаргай.

Знімане тирвало два дні, пияток и всоботу 01. и 02. фебруара.

Окром уж спомнутого репортера, емисию подписали: зніматель Дражен Липка, монтажер Матия Заец, продуценткиня Мариа Бибич, реализаторка Мартина Милькович и водителка проекту Штефания Благаш.

Любица Гаргай
Фото: Звонко Костелник

Зденко Бурчак

Гавриіл Такач

Любица Гаргай

Лела Дітко

✿ ГУ 85. РОДЗЕНОМУ ДНЮ УЧИТЕЛЬКИ ЦЕЦИЛИЇ ГАРГАЙОВЕЙ

ЛЮБЕЛА СВОЮ РОБОТУ

Цецилия Гаргай

Цецилия Гаргай народзела ше 1928. року у Коцуре, а после законченей учительской школи, пейдзешатих рокох прешлого сторочя, одала ше за будуцого паноца Владимира Гаргая до Райового Села, але як млада учителька свою роботну карьеру започала у Бачинцох. Тих дньох ше барз добре здогадує:

– Тот дзень кед ме оец на кочу привезол до того валалу нігда не забудзем. Знам же була дижджовна ешень, а блага по колена. Школяре ме випатрали, а були висши як я. Три дні сом, боме, плакала, але вибору не було. Робиц ше мушело. Дні преходзели еден за другим, звикла сом на тот штредок и його людзох. У тим ми вельо помогла Мария Копчански, одана Ракич, тельо же ей то нігда не забудзем.“

Тиж так учителька Цецилия добре памета мацерово жадане док була ище школярка основней школи: „Цецилийо, ти ше маш виучиц за учительку!“ Гвари же кед ше вноци пребудзи ище више чує одгук тих словох животного драгоказа и якогошик задовольства же сполнела мацерово жадане.

У Бачинцох службовала од 1949. по 1955. рок. За тот час

не була лем учителька, але з допомогу других просвітних роботнікох, як и людзох, организовала рижни культурни активносци. Роботу у Бачинцох претаргла одаванка до Райового Села, дзе у школи не було шлебодного роботного места, та чекала три роки, аж по 1958. рок. Медзитим, то ей не завадало же би и ту од першого дня робела зоз младима на пестованю национальной культури. Трицец роки, по 1988. рок, була тота хтора зоз своїм прикладом и роботу, як у настави так и у дружтвених организацийох, доприношела розвою любви спрам своєї шпиванки, танцу и красного слова. Скоро двацец роки, попри класней настави, водзела и годзини пестованя руского языка и национальной культури. Зоз своїма школярами наступала на рижних сморох, а насампредз на „Петровским дзвону“, миклошевскей культурней манифестації...

Як видземе, учителька Цецилия свой роботни вик препровадзела медзи Руснацами. През цали тот час намагала ше пестовац культурну и просвітну діялносц котру нашо людзе нашлїдзели од своїх предкох. Як учителька Рускиня у Бачинцох и Райовим Селу не була сама, бо людзе зоз хторима робела мали до ней доверия, була за ніх авторитет без хторого ше у тим скоро 35рочним периодзе дяку успишну роботу не могло задумац. Була порушовач велїх активносцох, а ей робота зохабела обачлїви шлїди. Прето не погришме кед поведеме же спада до шора найвизначнейших руских

Учителька Цецилия Гаргай зоз рускими дзівками у Бачинцох

учительох, а тото нашо становиско потвердзує и факт:

ОСТАНЄ НАВИКИ ЗАПИСАНЕ...

„За свою плодносну, рижнородну и успишну роботу як правдиви народни учитель Цецилия Гаргай достала вецей припознаня од хторих ей наймилиша Диплома „НАЙМИЛШИ УЧИТЕЛЬ“ додзелена 1979. року на предклад ей бувших школярох зоз Бачинцох.“¹

Тоти даскельо шорики най

ей буду винчованка за ей родзени дзень зоз жаданями же би ю здраве цо длужей служело и же бизме ше ище велї роки здогадовали на учительку Цецилию и цешели ше же вона єдина з нашого роду достала тото вельке и значне припознане. Нешка жиє як пензионерка у Райовим Селу.

Ксения Лікар

¹ Припознане „Наймилиши учитель“ ше додзельовало на державним уровню.

ПОДОБОВИ ШВЕТ ВЛАДИ МУДРОГО

Того року на балу у Вуковаре, окрем стандартних подійох, збула ше и една дакус иншака, а то вистава подобових роботох Влади Мудрого з Вуковару. Влади ше здогадуем ище з дзєцинства кед знал приходзиц до своєї баби до Петровцох, або з часох кед я була у своєї у Миклошевцох, але то так, поверхово. После войны кед сом ше врацела до Вуковару и уключела ше до роботи нашого культурного дружтва, бул ту и Владо. Бул, а и тераз є член танечней секции ветеранох, але и оцєц двоїх прекрасних дзєцох хтори порядне приводзел на проби фолклору. За його подобови схопности сом дознала не так давно и була сом барз одушевена зоз тим цо сом видзела.

* Хто Владо Мудри?
– Народзени сом 1967. року. Дзєцинство сом препровадзел у Миклошевцох дзе сом за-

кончел штири роки основней школи. Други штири роки ишол сом до Чаковцох. Штрєдно школу за електротєхнїчара закончел сом у Вуковаре. Ишол сом и до Вишєй тєхнїчєй школи у Суботици и там сом 1990. року закончел за електротинжинера. Щєшлїво сом оженети зоз Даницу и мамє двоїо дзєци, Веронику и Матея. Робим у фирми Горватски телеком.
* Рисуєш одкеди знаш за себе, чи ши мал и даяки други занимації?

– Кратки час сом бул член культурного дружтва у Миклошевцох, потим сом бавел фодбал за миклошевски фодбалски клуб “Русин”. У Суботици сом ше занїмал и з гимнастику, а исто так любел сом и рисовац тєхнїчни скици, рисовац портрєти и природу, найвєцєй зоз клайбасом. Прицаговала ме тєхнїка гипєрреализму. То було пред войну. Познєйше сом досц

Владо Мудри

того запоставел бо сом мал други приоритєти у живоце. Кед сом ше врацел до Вуковару дзе сом купел хижу и ришел жиц, ознова сом ше почал помали уключовац до культурних активносцох, спорту, рисованя...

* Кєди почал наставац подобови швет Влади Мудрого?
– Ище у основней школи, интензивнєйше дагдє у пиятєй класи.

* Цо за тебе значи рисоунє?
– На першим месце то ми єдно уживанє и опушованє, а поготов кед на остатку рисоунок випаднє праве таки яки го я видзим, або задумєм. З другого боку, то схопносц и способносц прєнєсц на папер гєвто цо видзиш у галави. Найволїм рисовац зоз клайбасом. Рисуєм кед мам

шлєбодного часу, а найвєцєй любим рисовац портрєти, дакєди и карикатури, а потим природу, поготов яр, квєцє, животинї, хижи...

* Видзела сом твою виставу на балу и була сом одушевена...

– Першенствєно сом не роздумовал о даякєй виставки, рисуєм, як ше гвари, за свою душу, але кед пайташе видзєли мойо рисунки, удало ше им нагвариц ме на тот крочай.

Хто бул на балу видзел, а хто не бул – наздавам ше же будзє ище нагоди за видзиц його роботу и уживац у Владовим подобовим швєцє портрєтох, пейзажох, животиньох...

Любица Гаргай

Графика наймилша тєхнїка Влади Мудрого

ПЕТРОВСКИ ТАМБУРОВО ОРКЕСТРИ

Ище пред Другу шветову войну у Петровцох исновали вецей оркестри котри грали на свадзбох, балох и танцох з нагоди Кирбая и других вельких шветох. Шицки вони знали надосц руски шпиванки, аж и цигански оркестер! На першей фотографіі, котра знімена 1952. або 1953. року на отвореним просторе, пред чиймшик винчаньом, члени оркестру були: Данил Тот - Богмек, Владо Дудаш- Семан, Емил

Рускаї, Михал Дорогхази - Говля, Силво Кетелеш (гармоника) и Михал Дудаш- Семан.

Року 1955. у рамикох КМД "Яким Гарди" зоз Петровцох оформени млади тамбурови оркестер. Состав того оркестру бул шлідуюци: Штефан Гудак (руководитель и гармоника), Йовген Тот - Боцо (перши прим), Янко Провчи (други прим), Яким Рускаї (треци прим), Дюра Гарди (перши басприм), Вла-

Оркестер зоз шейдзешатих рокох прешлого століття

Тамбурови оркестер основани 1955. року у Петровцох

до Надь - Кане (други басприм), Владо Гаргаї (треци басприм), Мирослав Дудаш (контра) и Йовген Дудаш (бас). О пар роки познейше зединели ше млади оркестер Дружтва и оркестер Янка Чордаша (зоз котру вон грал на свадзбох и балох) до єдного велького оркестру Дружтва од вкупно 18 членох!

Друга фотографія знімена у завартим просторе, на єдним балу у Соколани, найвироятнейше же то було 1960. року (кед у ДOME уж було

струї) кед нащивительох балу забавял оркестер у шлідуюцим составе: Дюра Гарди - Вереш, Мирослав Дудаш - Семан, Йовген Тот - Боцо, Кирил Рац - Рацмишка, Томислав Виславски - Мудричка (гармоника), Владо Надь - Кане и Ириней Бурчак-Кийо. Випатра же у сали було жимно, судзаци по тим же шицки особи на фотографіі добре облечени, а векшина их ма и даяку шапку на глави!

Яким Пушкаш

РЕЦЕПТИ

СИРЕЦ

1 литра млека, 10 вайца, цукру и солі по смаку.

Поступок:

Млеко ше положи превариц у одвитующей судзини. Кед почне врец, треба поступно улївац пред тим розмишани

посолени и поцукровани вайца, непереривно при тим мишаюци млеко. Кед ше маса почне дзвигац, такой ю треба зняц з огня. Пред тим порихтац други гарчок, прекриц зоз грудніцу и уляц уварену масу, позберац конци грудніци и обещиц на одвитующе место же би ше маса охладзела, а серватка одцекла.

Так достата грудна сирца кладзе ше у цале на стол у одвитующей судзини и реже ше з ней потребни фалатки под час єдзєня.

Сирец ше звичайно додава як прилог ґу вареней шунки або вареним сухим колбасом.

ПАСКА

1 кила муки, 1 квас, 3 жовчки, 0,5 дл олею, дакус марґарину.

Квас най подидзе у млеку.

До кили муки положиц подидзєни квас, 3 жовчки, 0,5 дл олею, посолїц и загнєсц.

Пред тим порихтац одвитууюцу шерпенку, намастиц ю з масцу и добре помучиц же би ше паска не залїпела док ше пече.

Паску положиц до шерпенки и охабиц най подидзе.

За тот час загнєсц цєсто без квасу и поцифровац з нїм паску, помасциц зоз вайцом и положиц печиц.

Марияна Джуджар

„Ти Христос за нас и за шицких людзох! Утвердз нам виру и любви пламень!“

НАЦИОНАЛНЕ БЛАГОДАРНЕ ПАЛОМНІЦТВО ДО РИМУ (II) НА ГРОБЕ АПОСТОЛА НАРОДОХ, СВЯТОГО ПАВЛА

Наступел други дзень нашого паломніцтва. После ноци котру зме преспали у автобусу, тота препровадзена у готелу, видзела нам ше прекратка. Змесцени зме у месце Монтеротондо, у малим фамелиярним готелу Бриганте. Пре вельке число паломнікох зоз Горватскей, размесцени зме по рижних местох у вонкашнім персценю Рима.

У штрэднім вику, пре свойо положенє, место Монтеротондо було стратегийна точка за охрану Риму. Нешка то варошик з коло 30.000 житељох. Историйни знаменїтосци места „нажаль, не мали зме нагоду поопатрац, бо зме ше назад врацали позно вноци, кед окрем ресторанох, дутянох и кафичох шицко друге позаверане. Но то то цо зме могли замерковац, то прекрасни староисторийни площи але и модерни, приємни варошик котри, нажаль, спрам того як зме звикли у наших варошох, ма премало желенїдла, але прето ма прекрасни видиковец на долїну рики Тибер.

Фриштик бул на 7 рано, а вец коло пол осмей до автобуса, та на перше стретнуце з Римом. Гужви на калдерми

Паломніки Дяковско - осецкого надвладичества напрез базилики св. Павла у Риме

нависцели же би требало скорей рушац. Место Монтеротондо дас 26 километри од Риму, але нам требало полни 2 години же бизме ше пребили през густу транспорт. Вожи ше у даскелїх пантлїкох, а колони неспреглядни. То источашне указує на вельку каждодньову миграцию з нукашньосци до главного городу Италиї, але то так коло каждого главного городу у шицких жемох на швецє. Наоружали зме ше зоз сцерпе-

ньом, писню и молитву под мотом того паломніцтва – „Ти Христос за нас и за шицких людзох! Утвердз нам виру и любви пламень!“ – помали напредуєме до Риму. На драги до базилики переходимє коло велїх Римских знаменїтосцох. Не можеме ше застановївоац бо нет часу, але вожимє ше так помали же шицко можеме добре опатриц и зоз автобуса. Познейше, у дньох котри пред нами, укаже ше же шицко тото обидзєме и пешо. Преходимє коло Аврелийових мурискох (Mura aureliane). То римски городски муриска за охрану котри збудовани 271. и 275. року под час владаня римских царох Аврелия и Проба, а окружовали шицки 7 римски брещки, Кампус Марциус, та дистрикт Трасевере на правим побережю Тибєру. Ремоделировани су у 5. столїтїю кед подуплована висина мурох на 16 метери. Импресионує же до 500-того року, мури мали 383 турні, 7020 грудобрани, 18 главни дзвери, 5 помощни и цо ци-

каве, 116 явни тоалети. Кед поровнаме зоз нешкайшим часом и станом у наших городох дзе гнетка дахто з боку муку мучи пренайсц туалет, вец можеме заключиц же тедишні владаре роздумовали и о такей „дробнїци“. Замерковали зме ище цошка, цо гевтому котри приходзи до Риму неинформовани, вецей припада Єгипетскому авреолу як Римскому. Коло Аврелийових мурискох стирчи пирамида! Дознаваме же то Цестийова пирамида збудована коло 18. року пред нову еру, та по 12. рок пред нову еру як крипта за Гая Цестия Епулона. Дзєкуюци тому же постала сстойна часц городских мурискох, трима ше за єдну од найочуванших древних будинкох у Риме. Чи може дахто од нас задумац же дацо цо збудоване пред Христом ище вше иснує на жеми! Ниа, иснує. Дагдє коло пол дзешатей, сцигуєме пред базилику св. Павла, вонка з мурискох. Док зме у Риме, попри о. Тукари, додзелени нам и окреми во-

Цестийова Пирамида и Аврелийово муриска

Напрез базилики св. Павла

дич, о. Карло Шимек котри од 2009. року ту у Риме на докторских студиях психології, та одлично позна Рим. Вон нам укратко представя найзначнейше о базилики, а вец кажде ма часу за особну побожност. Священіки надпоминаю же у Року вири котра тирва од 11. октобра 2012. року та по 24. новембер 2013. (уключуюци и тот дзень), мож задобиц подполне пребачене од старих карох за власни грихи, подзелени по милосердию Божим. Предписане дзе и як мож задобиц тоту Подполне преба-

чене, а една од можлівосцох то и паломніцтво до даедней од Папових базиликох дзе ше ми праве находзиме. То барз велька привилегия найсц ше на тим месце и мац таку можлівосц, та велі понагляю здобуц тоту милосц Божу. Базилика св. Павла вонка з мурискох (Basilica di San Paolo fuori le Mura) єдна од штирох вельких Папових базиликох у Риме. Други то: Базилика св. Ивана Латеранского, Базилика св. Марії Велькей и Базилика св. Петра. Сама базилика змесцена вонка з Аврелийових мурискох,

Монс. Дуро Хранич и Агнетка Балатинац

Нукашньосц базилики св. Павла (Служба Божя)

та отадз и назва "вонка з мурискох" у наслову. Гоч ше не находзи у Ватиканским Городу, з Латеранским контрактом, базилики додзелени екстериториялни статус як власніцтву Святого престолу. Будоване базилики започате коло 386. року, под час владивини цара Константина велького на месце историйного гроба св. Павла. Базилика сама по себе грандиозна, а напрез ше находзи, ми би поведли конк и то штиробочни котри обрубую 150 слупи у стилу старохристиянских базиликох, а у штредку скульптура св. Павла зоз вицагнуту шаблю. Базилика ма пецери уходни дзвери, а крайні прави то Святи дзвери котри замутовани и отвераю ше лем под час преслави Святого (Ювильейного) року. Нукашньосц теї пейцладьовеї базилики велічезна, зоз безкрайним шором слупох помедзи котри доходзи шветлосц з двойністих облакох од алабастру. Визначую ю скульптури 12 апостолах, мозаїки шицких папох од Петра та по Бенедикта XVI (нешкайшого Папи), фрески котри приказую живот апостола Павла, та даскельо каплічки. Повала у ренесансним стилу у билих и златних фарбох. Базилика 1823. року знічтована у огню, а обновена є спрам стародревних нарисох под час папи Пия IX, 1845. р. Цикаве же єден од добродійох котри помогнул обно-

виц базилику и тедишні дяковски бискуп Емерик Карло Рафай, котри даровал дубове древо зоз славонских лесох. Так можеме повесц же и часц нашей жеми убудована до теї прекрасней базилики. Под главним олтаром находзи ше гроб св. Павла котри ту поднесол мученіцтво. Вельки мозаїк у апсиди приказує Христа котри дава благослов, тримаюци Євангелию, а зробели го венециянски уметніки 1220. року. З правого боку од Христа находза ше Петро и Андри, а з лівого св. Павло и Лука євангелиста. Други апостолове находза ше у долней часци мозаїку и приказани су з надписом „Слава Богу на висини“ (Glorija in excelsis Deo). Точно на 11 годзин започала Архиерейна Служба Божя котру предводзел дяковско-осецки надвладика монс. Марин Сракич, а сослужовали шицки владикове и священіки зоз дяковско-осецкого надвладичества котри були присутни на тим паломніцтву. По Архиерейней служби Божей, паломніки зоз цалого дяковско-осецкого надвладичества мали ше нагоду упознац зоз своїма владиками як и зробил даедну фотографию за памятку.

Агнетка Балатинац

- Предлужи ше... -

РУСНАК НАЙЛЄПШИ КУГЛАШ ГОРВАТСКЕЙ У КАТЕГОРИИ ВЕТЕРАНС „У 71“

Мирослав Мудри, член КК (куглацкоцо клубу) МК (Модна конфекция) Славония Осиек, на першенству Горватскей за ветеранох котре отримане 26. и 27. януара 2013. року у Велькей Горици при Загребу, у конкуренци Старши Ветреане «У 71», освоел златну медалю и здобул на слов «ШАМПИОН ГОРВАТСКЕЙ У КУГЛАНЮ У КАТЕГОРИИ СТАРШИ ВЕТЕРАНС „У 71“»

Замоддели зме пана Мудрого же би з нами подзелел своєю искуствия, виприповедал нам о себе, своєї животней драги и потолковал нам яке то чувство буц перши у Держави у кугланю у своєї категорії.

Мирослав Мудри народзени 16. фебруара 1940. року у Миклошевцох.

– **Виприповедайте нам дацо о своіх родичох, фамеліі, о живоце у Миклошевцох...**

Оцец Митро и мац Олга робели на жеми. Були параста. Було нас седмеро дзеци. Три шестри и штирме браца. Бивали зме у Балежняку. Живот не бул легки, але ми дзеци мали своєю радосци. Бавели зме ше, але зме мали и обовязки. У тедишні час дахто чувал крави, дахто швині... Мне западло чувац краву.

По штирох рокох основней школи у Миклошевцох школоване ме одведло з родительского дому, у тот час ше ми видзело, на конец швета. Школоване сом предлужел у Вуковаре, а потим у Шидзе.

Учительску школу закончел сом у Славонским Бродзе 1960. року. Запошлел сом ше у своім фаху и 10 роки остал у просвити. Од того сом 2 роки робел у школи у Пунитовцох, а 8 роки у Вишковцох. Потим претаргуем работне одношене и уписуем ше порядне на Економски факултет у Осиеку, вецей як 10 роки после своєї генерациі.

– **Поведзце нам як то буц студент по такой велькей прерви, цо вас мотивовало же бисце ше одлучели на таки крочай?**

Не чеждо кед маце ясни цель пред собу. Я сцел закончиц факултет. Вибрал сом Економски, а найблізши ми бул у Осиеку. Правда, бул сом 12 роки старши од своєї генерациі, але сом ше барз добре уклопел до студентского живота. Вельо сом учел бо сом жадал закончиц у порядним року. На першим року сом аж як одлични студент достал Ректорову награду. Дипломовал сом 1975. року.

– **Поведзце нам дацо о своіх факултетских дньох, активносцох? У тот час сце уж були оженети. Як то помириц фамелийни и факултетски обовязки?**

Оженел сом ше 1964. року зоз Марию Келич. Вона ме потримовала же бим закончел факултет, а и сама мала намиру же би була ви-

соко образована, лем же вона студирала позарядово. Посцигла свої професийни цель, поведол бим, аж и вецей од того, бо пори звания професора горватского языка и кнїжовносци, закончила и библиотекарство. У тот час мали зме сина, але кед человек ма моцне жадане школовац ше и кед люби своєю фамелию, шицко ше може посцигнуц. На факултету сом сцигол буц и подпредседатель спортского дружтва студентох Економского факултету. Так же, поведол бим, кед маце потримовку фамелиі и моцну дзеку, шицко ше може.

– **Дипломовали сце 1975. року, а 1976. сце ше запошлели у Древовай индустрии Степан Гели у Дякове, на месце руководителя привредно рахунководного сектору. И ту сце були активни у спорту?**

Гей, аж сом ту уствари почал интензивно участвовац у спортских активносцох. Определел сом ше за столни тенис и куглане. У тот час отримовали ше Роботніцки спортски бависка на котрих сом участвовал. Були зме други на уровню Републики у столним тенису, у конаре Древова индустрия и лесарство. Теди ше бависка бавели по приврдных конарох, та каждая индустрия мала своєю змаганя и своіх побиднікох.

– **Кадзи вас далей водзела професийна, а кадзи спортска драга?**

Професийна драга ме водзела до Осиеку. Запошлел сом ше 1978. року у Польопривредним институту як шеф финансийох и рахунководства, и ту сом остал полни 13,5 роки.

Професия ме у тот час нательо оккупировала же сом ше престал активно бавиц зоз спортом, але сом прето мал успихи у своім фаху. За свої професийни успих достал сом, з нагоди 50. рочніци Здруженя рахунководствених и финансийних роботнікох Осиеку, Златну плакету за окремене розвиване и унапредзоване работи Здруженя.

– **Любов гу спорту очиглядно остава за цали живот. Ви ше у своім 65-тим року живота знова активно уключели до спортских активносцох. Значи же роки не препречене кед человек дацо люби. Прецо праве куглане?**

Кед сом пре хороту престал бавиц мали фодбал (напукнула ми мускула на ноги) определел сом ше за куглане бо ту менши обтерхованя у змислу рухомосци. Од 1999. року переважно сом почал тренирац куглане. Понеже у Осиеку ест досц куглацки клуби и я ше приключел одному. З оглядом же то вецей статични спорт, думал сом же то будзе найлєпше за мене.

– **И не спрєведли сце ше. Постали сце перши у Горватскей у своєї категорії. Поведзце нам даскельо импресии зоз прег-**

Златна медаля на першенству Горватскей у кугланю у категорії «У71»

лашеня за побидніка Горватскей у кугланю у рангу «У71»?

Нажаль, не можем о тим ніч повесц бо змагане тирвало 2 дні, а я совой наступ закончел уж першого дня и врацел сом ше до Осиеку. Же сом побиднік перше сом дознал зоз новинох и од людзох котри ме наволали кед були познати шицки резултати. Златну медалю шветочно ми додзел Сречко Вука, водитель тkv. «Дзивей лиги», на шветочносци у нашей куглани. Ясне же ми мило же сом посцигнул таки добри резултат бо досц тренирам, та тераз видно же не було даремно. А у моіх рокох то ма ище векше значене. Я мам 73 роки, а ниа, слава Богу, здрави сом и чувствуем же ище вше мам досц моци же бим порядне тренирал и змагал ше.

Мирослав Мудри нешка у пензиі, але остал активни не лем у кугланю, вон источашне и припознати фаховец у рахунководственим и финансийним фаху. Член є дружтва рахунководствених и финансийних роботнікох Осиек, а член є и КУД Руснацох Осиек. У КУД Руснацох Осиек порядне участвує на Мемориальним турнире «Владимир Тимко» у столним тенису, а гнетка освоєє и перши места.

Попри супруги Мариі, у його активносцох потримую го и дзеци Дуња и Дражен, а ма и двоїо унучата. Унука Ива тиж активна у КУД Руснацох Осиек.

И як раз хтошка гварел, мало нас ест, але зме талантовани и добре розподзелени, та часто можеме читац о успихох наших Руснацох на рижних подручох. Панови Мирослави жадаме ище велі спортски успихи на пиху його фамелиі, але и нам, Руснацом.

Агнетка Балатинац
Фото: А.Балатинац

ВЯЗА РАДИО-АПАРАТА И КИНА

Року 1953. у Вуковаре робели три кина: „Наприєд“ (ткв. „Вельке кино“) и „Ударник“ (ткв. „Мале кино“) у Вуковаре и „Роботніцке кино“ у Боровим населеню.

Од 9. септембра по 26. октобер 1953. року любителе филмох з Вуковару могли у „Вельким кину“ патриц шлідујуци филми: „Благо краля Саламона“ (америцки), „Афера у Тринададу“ (америцки), „Операция Цицера“ (америцки), „Вельки Карусо“ (америцки), „Прегнани на острове“ (английски), „Трамвай волани жадане“ (америцки) и „Подводни герое“ (америцки).

Источашне у „Малим кину“, до котрого ходзели углавним школяре и младши особи, насампредз пре тунши уходни карти, а котрого паметам по старих карсцельох и старей кино-апаратури, приказани тоти филми: „Мури Малапаги“ (италиянски), „Шицки ми збойніки“ (французки), „Фросина“ (домашні), „Швидши од звуку“ (английски), „Волам ше Ники“ (австрийски), „Збице планетох“ (америцки) и „Три правдиви приповедки“ (италиянски).

И на концу патраче у „Роботніцким кину“ у Боровим населеню од 11. септембра по 29. октобер 1953. року мали можлівосц оптариц шлідујуци филми: „Абот и Костело“ (америцки), „Швидши од звуку“ (английсики), „Буря“ (домашні), „Шицки ми збойніки“ (французки), „Три кабалероси“ (не знам точно одкаль пришол тот филм), „Длуге здогадоване“ (английски), „Смоки“ (америцки), „Мури Малапаги“ (италиянски), „Афера у Тринададу“ (америцки), „У Паризу ше вше шпива“ (французки), „Идземе на морію“ (домашні), „Трамвай волани жадане“ (америцки), „Вельки Карузо“ (америцки) и „Шверц тарговинского агента“ (америцки). Кельо ми познате, филми сциговали з Осиєку. У валалох вуковарскей општини филми приказовал Раде Магарашевич, урядови кино-оператер Народного одбору котару Вуковар. Там дзе не було струї, а таки валали теди були у векшини, проєкції филмох організовані зоз допомогу агрегату, цо звичайно було „ніяка робота“ прето же гурчане агрегату звичайно було гласнейше од бешеди глумцох на филму!

Року 1964. у Вуковаре було аж пейц кина! Так у априлу мешацу у ткв. „Вельким кину“ бавел „Багдадски крадош“

(италиянски), у „Малим кину“ французко-шпаньолски филм „Естерина“, у „Роботніцким кину“ у Боровим населеню бавел италиянски филм „Мамо, послухай мою писню“, у кину „Стадион“ у Боровим населеню бавел шпаньолско-италиянски филм „Кирвави капетан“ и у кину „Просвита“ у Боровим Селу италиянски филм „Седем задатки“. Зоз нешкайшого угла патреня репертоар приказаних филмох, думам и на 1953. и на 1964. рок, бул цалком солидни.

У перших штирох мешацох 1967. року у „Старим“ и „Новим“ кину приказани аж 60 иножемни и домашні филми вкупно (спомедзи нїх и два мегагити „Спартак“ и „Бен Гур“ (други филм патрел сом як 11 рочни хлапчик зоз першого шора, бо лепши места розпредани за годзину-два!), котри видзело 76.000 патрацох зоз плацену уходніцу, зоз надпомнуцом же ше „Нове“ кино єден час ушорїовало и бало заварте. Медзитим, випатра же директор тих двох вуковарских кинох по законченю 1967. року цалком забул же ше „Нове“ кино єден час реновирало, бо у звиту о резултатох у перших штирох мешацох 1967. року написал же предане 8 тисячи уходніци меней у поровнаню з истим периодом предходного року, а причина тому, по його прешвеченю, було зявене радио-апарату!? Якей вязи ма кино и радио-

апарат, озда знал лем тот (неменовани) директор!

Року 1968. заварте кино „Просвита“ у Боровим Селу, котре було под патронатом тамтейшого Добродзечного огньогасного дружтва, а за даскельо роки познейше и кино „Стадион“ у Боровим населеню, так же остали лем три кина – так як цо то було 1953. року. Бул то вельки крочай назадок! Медзитим, зявене єдного другого медия, а слово о телевизії, допринесло тому же ше число патрацох з рока на рок непрерывно зменшовало. Так у рокох пред Отечествену войну до „Старого“ кина так повесц вецей нїхто не ходзел, але и у „Новим“ кину зоз часу на час було отказованя проєкції уж заказаних филмох, насампредз прето же предани лем два або три карти! Вуковарски кина теди були полни лем кед городски школи організовано нацивїовали кино-проєкції, поведзме кед ше приказовали филми „Битка на Неретви“, „Сутеска“ и подобне. Лем кино у Роботніцким доме у Боровим населеню релативно добре робело, насампредз прето же роботніки Комбинату „Борово“ були жадни було якей розваги после напартей роботи у чежких условийох.

Яким Пушкаш

ПЕРШЕ ПРЕШВИЦОВАНЄ

На поладне командир нас шицких збил на громаду и почал нам тримац преподаване. Указал на грофовску жем при леше та гварел:

– Тоту жем Гроф сам ужива, и розруче, а ми лем його надничаре. Док победземе и придземе на власц, шицким подзеліме же би шицки мали єднак. Теди указал на єдного од нас а бул то, як го ми волали, «Йоцо» Йовген (Барна), котри познейше у партизанах з голім ножом заробровал немецки танк и бул два раз чежко ранети, и кед му по войны у Вуковаре давали немецку хижу полную шицкого и вельки немецки масток, вон то не сцел вжац бо то не його, але доживотно пристал ношиц мехи на хрибце, же би себе хлеба заробел, але люцке не сцел вжац гоч то було немецке и гоч му то як заслужному давала власц. Теди ише було шорових людзох. Командир ше опитал Йоцови: «Кельо ви маце жеми?» Йоцо му гварел: «Три гольти, а нас тройо дзеци!»

«Док ми победземе, кажди достане по дзешец гольти же би могол добре жиц!»

Йоцо од радости скричал: «Кед я достанем дзешец гольти, зошем ше усудзиц питац богату Слку Ндьордьову за жену. И ей опец да дзешец гольти талу, та зме годни крашне жиц!»

Вец командир збачел єдного зоз богатшей фамелиї же пришол до партизанах у скоряних чижмох. Зобул го, вжал му чижми и дал му свойо ципели.

Гоч ше тот не складал зоз тим, не усудзел ше процивсловит командирови и гледац же би му врацел чижми.

Несодлуга привели повязаного качмара з нашого валалу, пейдзешатрочного человека. Барз го наздзивали и лали же сцел сцекац зоз партизанах до котрих пришол «добрей дзеки», и уж було готове же го буду пред нами штреляц, але го не заштрелели. Од нас ше ніхто вецей не усудзел ані подумац на сцекане. Так нас порихтали за «добредзечну борбу за идеали».

У петровским леше зме остали до цмей ноци, бо вони ише зазберовали «добредзечних». Привели ише дас двохтрох, а вец кед ше барз зацмело рушели зме по леше далей. Не ишли зме длуго, кед зме сцигли по бршадинску гайзибанску драгу, а кед зме ю преходзели, мушели зме швидко бегац бо наишол гайзибан з котрого вишло войско и обколешело валал. Ми ше пошвидко знова нашли у леше и кед ше розвиднело, уж зме чули же погинули теренци зоз нашого валалу котри нас з тим одредом виведли, а вони остали у Баршадину. У тим леше зме остали до предвечара и не чекаюци ноц, мушели зме цо далей пойсц. Так зме ишли и уж кед мало швитац остало нам прейсц ише коло тристо метери и войсц до густого леса, до гущави, нараз напрез нас, з вельку швидкосу вибегла сарня. Шицки зме ше барз позлекали. Хтошка скричал:

– Lezi!

Други хтошка скричал:

– Vježi!

А треци скричал:

– Serkezi! (То було русийске войско под немецку команду од котрей ше шицки барз бали.) Шицки зме почали сцекац назад, и щесце же не штрелела ані єдна пушка, бо бизме ше так розошали по леше, котри нам бул з правого боку, так же би нас ніхто живи вецей не могол позазберовац. Сцекали зме просто по дильове коло леса. Тоти партизане котри нас провадзели, бегали напрез нас як пред чупор прашата же би нас даяк застановели. Кед нас знова позберали и привели на то то исте место одкадз зме

почали сцекац, построели нас и пречишлели. Не хибел ніхто, хибели лем тринац торби и штири калапи. Я у сцеканю не руцел свой мех з хлебом и сланіну, и вше кед сом спал добре сом го чувал так же сом го себе кладол под главу.

Прешли зме ише и тоти тристо метери и нашли зме ше у єдним барз густим леше блізко при главней преходней драги. Ту було тельо суньоги же ше не могло витримац, а мушели зме буц барз цихо бо по тей драги ишли добре наоружани усташе на кочох.

Коло два годзин пополадню перши раз зме достали есц, пасулі зоз сухим месом. То було перше едзене котре зме достали у партизанах. Нечекаюци заход слунка, ише за видна рушели зме далей. Тамаль зме уж ишли през валали. Такой у першим валале колона станула и мали зме одпочивок. Мой пайташ Осиф и я вошли зме до єдного обисца и питали зме млека же би нам предали. Старша жена у кухні дала нам млека хто якого сцел, мне превареного, а Осифови сирового. Док зме пили, вошол человек нука и питал ше нам же дзе идземе. Осиф му гварел же идземе до партизанах, а тот человек на то одвितовал:

– Дзеци не идзце. Маме мяса и шалати, останьце преспац, я вас одведем до Дякова, лешше вам будзе! – Я мал дзеку остац, але пайташ не. Пайташ гварел «Идземе ше бориц!» Док зме так приповедали зоз человеком, запискал пищок и почало кричане же идземе далей. Двоме партизане котри нас и тих котри позаоставали, зазберовали, скричали же бизме вишли и рушели. Я не мал дзеку исц до партизанах, заоставал сом з обаваньом же ме Осиф вида та ме ту забую. Колона була уж досц далеко напрез нас. Сцигли зме их и ходзели зме цалу ноц. Кед було дас коло осем годзин рано збачели нас усташе и почали штреляц на нас. Тоти партизане котри нас провадзели и мали оружје прилапели борбу, а нас спушцели долу до риту. Вони штреляли єдни на других, а ми сцекали през рит до Пауча дзе була команда партизанского подруча.

У медзичаше док партизане штреляли на усташох, а ми сцекали през рит, удало ше даскелім искуснейшим, котри уж скорей були катонаци у старей Югославиї лебо у горватским войску, сцекнуц дому. Ми котри ише не були катонаци, не усудзели зме ше сцекац дому.

Кед зме сцигли до Пауча дзе нам була команда, було уж коло годзина пополадню. Там нас дочекал полудзенок, прави наш швинський папригаш варени у котле. Тоти котри дзечне ишли до войны, гуторели:

– Видзице як ше у партизанах добре е!

Валал Пауче бул попалени, але го уж дакус пооправляли, же би ше могло скриц од дижджу. Ту зме преспали и рано нас такой класирали: хто сцел такой пойсц до борби, та пошол, а котри ише не бул катона тот не мушел такой до борби, але бул перше регрут. Таких нас було коло трицец пейц, але даєдни з нас такой пошли до борби, бо ше не сцели роздвоївоца од старших братох, братнякох лебо сушедох. Ми ту остали ише єден дзень, а вец и ми рушели по шлебодней території, а водзели нас лем двоє и то вше лем през дзень. Едзена не було та мой мех зоз хлебом и сланіну, на котрих сом вше спал, були вше смачнейши. Хлеб уж бул барз черствив, але бул добри.

Сцигли зме на одредзене место дзе нас дочекали троме официре. Були зме дополнююци батальон двацец осмей дивизиї. Тоти троме були, командир, комадант и комесар. Перши двоє були Серби, а комесар бул Горват. Подзелели нам пушки (стари Манихерки) и по єден меток, а вец нас уведли до єдней сеняри дзе зме мали спац. Такой розподзелели стражу, а достали зме и есц. Ютрэдзень зме уж були як праве войско, ми сами Руснаци. Мали зме и свойого кухара и польски казань за вариц. Вше зме ишли за команду дивизиї, часто зме ше стретали зоз своїма товаришами з нашого валалу, бо вони були у других єдинкох истей дивизиї. Ту спадала и седемнаста, двацец перша и

дваецц пята бригада. Шицки зме були у цивилних шматах, лем зме мали шапки «тророги» або «титовки», але вецей як по еден меток зме не мали.

Тресло ше аж так кед нашo розбили едну усташку бойну. Були зме одредзени вноци до патрули, Мойсей, Дудог и я. Командирови сом гварел же не мам мунициї. Пайташ Осиф ми гварел же його пушка полна, та ми ю дал и ми пошли. Ноц була цма, а ми ишли през лес. Мерковали зме же бизме ше знали вразиц. Требали зме ше зисц зоз едну чету з нашей дивизії, але и по трохштирох годзинох гледаня зме ше не зишли, та зме ше врацели назад. Кед зме ше врацели, явели зме командирови и вон нас послал спац. Кед сом сцел випражніц Осифову пушку, а у ней була исто лем една кулька. Упар сом тоту пушку до нього и гварл:

– И тоту кульку тераз най ци виштрелім до бруха? Ша не могол ши ми повесц же и ти маш лем едну кульку? Моя една и твоя една, та би було два, а так сом лем зоз едну кульку ишол лапац усташох! Цо би ше случело кед бизме ше стретли з німа? – повадзели зме ше дакус але не на длуго. Так зме остали регрути дас два мешаца и вше зме були заступніца дивизії, аж док седемнаста бригада не нападла Лудбрег. Точни датум не паметам. Теди бригада дожила катастрофалне поражене, кед ей два чети живих зароборавани, а зоз других двох остало лем половка. Там бул ранети и Дюра Семанов, Мироньов брат. Ми теди були ище лем дополнююци батальон и були зме у стрежиску. Пред швитаньом мушели зме сцекац, бо Шваби почали на нас штреляц з миноруцачами. Застановели зме ше аж у Соколовцу дзе сом и нашол ранетого Дюру, вожели го у кочу. Я му швидко принесол млека, але му уж зуби були зацати та не могол пиц, але ище бул живи. Ми мушели пойсц на еден бок, а вони на други. Знам лем тельо же є поховани у суседним валале. Нас теди роздзелели по бригадох, же бизме дополнели и заменели гевтих котри погинули. Данила Богмека, Михала Бандурика и мне положили до першей чети, трецого батальону, седемнастей бригади. Ту зме нашли Йовгена Семана-

Штрфанового, так же зме були штирме Руснаци з Петровцох ведно и шицки зме були помоцніки митралезцом. Наоружане нам було слабе, мали зме лем Чешски Збройовки. Я ношел седемсто метки и пейц шанжери, резервну митралезку циву, свою пушку и свой цивилни капут, же бим ше мал зоз чим закриц кед шпим, а руцел сом едну кошулю и гачи, бо ми було чежко ношиц. Тельо ношели и мойо пайташе. Ми ше вше тримали ведно. Десетар ми бул Серб Никола Белобрдо з Белого Брда при Осиеку, командир ми бул Душан Бркич зоз Баршадину, а комадант ми бул Шубара з Боботи.

Як нова подмладзена чета не ишли зме до борби, але лем гу гайзибанскей драги Загреб – Београд и кажду зме ю ноц валяли з двома парами волох. Валяли зме ю так же зме ю перше одшрубовали на составе, а вец ю воли з ланцами преврацали, а потим бизме посцекали до брегох. Шваби и домобране през дзень оправяли, бо ше теди Шваби поцаговали з Греческей. Вони вше през дзень оправяли, а ми вноци валяли. Вони ше вец поцаговали по друмох, а ми их з бокох дочековали. У валале Граблевина несподзивали нас Черкези и нараз почали по нас штреляц зоз швицацима кулькама. Ми Черкезох нагнали на юриш же би ше мушели поцаговац и теди вони шицко спалели, а ми штреляли и на наших док зме ше не згварели.

Єдзене було кеди яке. У Дарувару сом бул на двасато метери од усташи котри там стал на стражи, а я стал ту док командир и комадант виводзели крави зоз хлівох. Хто мал два, едну му вжали. По Славонії длугоки валали и по дванац километри, а Велика Барна аж шеснац километри. Я вше вошел одпочинуц ше и легнуц як тельо ходзиц. Недалеко од валалу Биела Стиєна достали зме помоц од Английцох. Були то пушки, пушкомиралези и тенковски пушки, курдиварди, ручни процивтенковски руцачи, и там зме то такой випробовали. Була там една запалена церква, та на ней випробовали ручни руцач и тот пребил мур. Я бул одредзени зазберовац падобрани зоз котрих ше шило кошулі. Мали зме шейсц кочи и пицко зме зазберовали. Були

зме барз обтерховани зоз шицким и путовали зме цалу ноц. Були зме бизовни же зме уж блізко места котре нам було одредзене, а рано зме видзели же зме лем штири километри од места дзе зме зберали тоти падобрани и друге. Ишли зме доокола же бизме «прикрили шлід».

Дараз зме през дзень були и шлєбодни. Раз зме пошли до едней хижи. Хижа була закрита зоз сламу и окурена од диму. Опитали зме ше газдині чи ма паленки на предай. Понеже мала, наляла нам до литрового гарчичка. Паленка була зоз грушкох и могло ше ю попиц. Збачели зме же у дворе ма и билу швиню, таку яки тераз и ту у нас, и опитали зме ше ей чи не ма сланіни же би нам напразела шкварки. Док ми попили паленку, вона нам напразела шкварки та зме ше крашне наедли. Заплацели зме ей, Йовген Михак и я, тисяч куни, кельо то у тим чаше кошталo.

О даскельо дні зме видзели човека котри чувал штверо чарни прашата. Питали зме ше му же чи би нам не предал еднo. Одвитовал нам же би нам и дал, але му велька нужда, но еднo би нам могол предац за штири тисячи куни, але кед го у нього и заколеме. Ми штирме Руснаци ше зложели, купели тото праше и подзелели на штверне. Упекол хто дзе знал, а поедли зме го без солі, бо солі нігдзе не було. Мушели зме шицко нараз поесц же би ніхто ніч не видзел. Людзе були добри гу нам. Ми ище вше спали у сеняри на шену. Були зме на ошлєбодзеной території и раз у едним валале бул митинг. На штрєд валала грала гармоника и младеж танцовала тарабан-коло, и кед було коло еденац годзин, комадант скричал же седемнаста бригада муши пойсц на спане. Не були зме далеко од бази дзе зме були змесцени. Праве зме поспали кед митралез споза сеняри виштрелєл цали рафал и почало кричане же неприятель напада. Швидко сом бегал за моім митралезцом на положене, але нашого митралеза не було. Ходзели зме по брегу дзе бул наш командир, хтори штрелял з нашого митралеза, а вец го зохабел заш на истим месце. Гварел нам береме митралез, ципели и торби цо пооставало у сеняри и же бизме

ше такой врацели на положене. Командант батальону и бригади врацел ше до валалу и позазберовал шицко цо борци позохабляли, але не дал нікому ніч назад. Кажди себе сам мушел одняц од неприятеля. Так нам дали «фалшиви аларм» же бизме у тай швидкосци позабували на својо ствари, а вец же бизме од неприятеля однімали кому цо трдебало. Раз зме мали препатрунок оружия и моя пушка и наш митралез були найчистейши, та сом за награду достал пиштоль. Док зме вноци спали, мой митралезец сцекол з моім пиштольом, а митралез ми зохабел. Рано сом явел командирови цо ше случело, а вон ми одредзел друго митралезца, а тот бул барз вельки нялкош и ношел галєр на кошулі поверх блузни. Прето сом го вноци лепше видзел.

Єдней ноци зме були у стрежиску, я и мой митралезец були цалком на правим боку, я бул цалком остатні, под обалу. Зуновани сом заспал и коло мне вноци прєшли усташе, а я ше не зобудзел. Рано зме видзели їх шліди. Нас помоцнікох митралезцом барз терховали зоз стражу, а зоз патрулу ище вецей. Митралезци не ишли нігдзе, члени Партиї не ишли нігдзе, а нас даскельо вше були на шоре. Пошли зме так до едного валалу и я ше такой зацагнул спац до сеняри. Уцагнул сом ше до шена и бул сом цихо док други були пред сеняру, скакали и забавяли ше. Я чекал док не розподзєля стражу, и уж саму ноцу сом вишол зоз сеняри, а десетар ми такой гварел же сом треца змена на стражи, од дванац по два по пол ноци. Знова сом залезнул.

У едним валале влапели едного котри сцекол зоз партизанох, зоз дванастей бригади и задлужели ме же бим го привєдол и провадзел, бо наша бригада одходзєла. Одпитовал ше тот бидняк од сусєдох и познатих, и кед сом видзел же бригада уж далеко пошла, упар сом пушку на нього и мушели зме бегац покля зме ю не здогонели. Теди ше зишла цала дивизия и осудзели го на штрєляне, же би ше ніхто вецей не усудзел сцекац.

**Предлужи ше
о. Яким Дудаш**

✿ ЖИМСКА ШКОЛА ЗА ПОЛЬОПРИВРЕДНІКОХ

ПРИСУТНІ З УВАГУ ПРОВАДЗЕЛИ ПРЕПОДАВАНЄ

Од 11. януара та по 8. марец у Руским Керестуре тирва „Жимска школа“ за польопривреднікох котру організує підприємство „Юарбис“. У ей рамиках представляю ше рижни познати продукційни хижи, шаца, фолиного и микробиологийного гною, пестицидох и подобне. Дипломовани инженер агрономії Желько Лікар зоз Миклошевцох 18. януара бешедовал пред коло 40 присутних Керестурцох о своїм 18рочним искуствію у хованю заградкових рошлінох у завартим просторе. Присутни могли дознац як ше продукую парадичи од пририхтованя за шатву, вибору гліни, шаца, заліваня, мирох допатраня и подобне. Свойо викладанє Лікар подкрипйовал зоз слай-

Жимска школа за польоділцох

дами на хторих було видно нукашньосц пластеніку, систему за зогриванє, випатрунок пресади у рижних фазох розвою. Тиж так одвитовал и на питаня присутних о про-

дукції, а заградкарох окреме интересовал способ зашити од хоротох и чкодлівцох з помощью сучасних атомизерох хтори ше хаснує виключно у завартим просторе. З німа

без чловекового присуства за коло єдну годзину мож опирскац рошліни у пластеніку велькосци 500 квадратни метери и з минималним количеством води и зашитних средствох.

На предклад заменіка одвичательного редактора „Руского слова“ Михала Симуновича, Жельково статі виходза раз мешачно у тим гласніку, та заградкаре можу ту пренайсц рижнородни совити вязани за продукцію заградкових рошлінох. У Руским християнским календаре за 2013. рок Желько як єден зоз сотруднікох писал о сучасней продукції, климатских пременкох и о способе и значносци заліваня рошлінох у заградкарстве.

Ксенія Лікар

ПРЕДСТАВЕНИ ПРОЄКТ НАВОДНЬОВАНЯ

Зайнтересованим польопривредніком з подруча Општини Томповци, 17. януара, водителька проєкта Аница Паненич бешедовала о можлівосцох наводньованя котри финансовани зоз средствох Европскей унії 85% як резултат преїггранічного сотрудніцтва Републики Горватскей и Босни и Герцеговини. Вкупна вредносц проєкту виноши 248.422 єври, од чого на горватским боку 127.191 єври. Ношитель проєкту, котри тирва 18 мешаца, Општина Ловас. Партнере ей Општина Томповци, Вуковарско-сримска жупанія, здруженє хасновательох системи за наводньованє Опатовец и Томповци, општини Оджак и Шамац зоз Биг. О значносци наводньованя бешедовали и заменік началніка Општини Томповци Здравко Галович и Томислав Паненич, председатель Здруженя Томповци. Циль проєкту розвиванє наводньованя заградкових рошлінох и вецейрочних культурах, цо облапя и поставяне оглядних польох за наводньованє, як и оспособйованє за їх хаснованє и отримованє. З початком яри рушаю преподаваня и нациви зацикавених польопривреднікох на терену.

Ксенія Лікар

Представени проєкт наводньованя

ПА-ПА, ДІДО ПАНАС ВІДХОДИТ

Дорогі країни!

А то дізналисьмо, що нас у Хорватські та Сербії дуже багато не стало. То кажут вос-танні переписи в сих державах. Таке саме і з тими, що називають себе русинами. Якби нас не поділили ріжні політики та енші – було би ліпше. А що можемо, така наша судьба! Нема на шо нарікати, бо багато до сего сі причинили ружні «вороженьки» а чимало, дайминато, і ми самі. Я вже давно написав, що нам доходить кінець. Не маємо ше числа скільки нас жиє-капарає в коліс для нас нові батьківщині – Босни. А то буде подібно, як з жидами (євреями) на наших просторах.

Недавно в Загребі давала представлінне відома београдска артистка Єлисавета-Сека Сабліч, еку знаємо від перших днів телеревізії у нас, як комичарку. І вперве, як мені знано, вона сказала про себе, що є жидівка (єврейка) за походженням, чим гордитси,

та шо належит до тих послідних зі свого народу у наших краях. На жиль. чи буде у нас хтос, шо через якийсь час згадає, шо належит до українців.

Не краще з нами у цілому світі. Казети пишут, шо в такі державі, шо не має ше ані сто років, Словацкі, русини-українці сі стопили скоро наскрізь. Не краще ні в Руменії, Польщі...Про Україну нема шо і згадувати. Ті, шо там тепер на власти, вже викидают зі шкільних книжків згадку про козаків та великих мужів з нашої історії, кращий їм Сталін...А про нищення українських книжок, казет, радейро і телеревізіійних програмів вже нема потреби згадувати. Война сі веде і проти наших Церков, тих, шо не визнают московску антицеркву! Тому нема жодного дива, шо ми пропадеєм, бо чим нас Ненька-Україна допомогла? І так ми ше все можемо дечим гордитиси, бо часто знаєм більше своїх

піснів від братів у Ріднім Краю. А тепер про єдну сумно-веселу справу. Я, дідо Панас Бездольний, шо вже сорок років пишу до вас сесі листи, скажусі з вами, прошу поради і вибаченні, деколи плачу і сміюсі, постановив, і то твердо, в часі Великого Посту, слідує: не буду вже писати свої листи! Може сей вже послідний! Мимо того, шо-м придбав, тобто самі сі зголосили, нових співпрацівників – Агрипину Драбину, Беатрису Напівлису, Юстину Подертуперину. Які причини такої мої повендеції? По-простому, на мою думку, нема сенсу тратити папір на згадані листи, які не мают жодної потреби існувати. Дуже мало з вас їх читаєте, ше менше тих, які мене підтримуют, а найбільше тих, які думают, шо написане відноситсі на них. «На злодоеви шипка горит!» каже народ. Тому ліпше буде, коли мене не будут згадувати деякі наші (пре)мудрі, чи на-впаки – вожді, а особливо ті,

шо ведут нас у духовну прірву.

І причина в тому, шо дехто з вас і не розуміє те, шо написане. Написане літературним езиком рідко хто читає і розуміє, а те саме і мовов, яков пишу свої листи. Се мова галичан, еку ми принесли до Босни понад сто років тому. Але тому, шо кожде село, навіть часто і родини, мали свій словник, я з тої мішанини зробив мову Панаса Бездольного. Навмисне не додавав сербські і хорватські слова та тому вона богатом не зрозуміла. Мав випадок, коли дістав негативну критику на дешо написане, шо, на мою думку, було потрібно похвалити. А повинен би писати, дайминато, вотак: **”В неділю вже з ютра так сі жураю направити ручак, да сі не закашно до церкви...”** Тоді би мене всі розуміли. Па-па, дідо Панас відходить і ше раз просит за пробаченне, тільки

Дідо Панас Бездольний

НАДЗВИЧАЙНА ЗУСТРІЧ

У своїй майже 50-літній праці на радіо, у різних газетах у кол. Югославії і Німеччині та як дослідник життя українців на цих просторах, автор не мав нагоди зустрічати когось із українців, які вступили у друге сторіччя свого життя. Писав про тих, шо за короткий час мали дочекатись 100-літнього ювілею, але Бог покликав їх скоріше до себе.

Думаю, шо мало хто з нас знає, шо в м. Кутина живе пані, яка кілька днів тому відзначила 103-й рік життя. Мова про паніматку, дружину всім нам знаного покійного о. Євстахія Легенького, котрий був тим молодим ентузіастом-священиком, шо послухав свого духовного зверхника Митрополита Шептицького та виїхав до Боснії, щоб стати духовним батьком нещасним галичанам. Про о. Євстахія знаємо небагато, але про його життєву спутницю Стефанію іще менше.

Народилася вона 2 лютого 1910 року у свідомій і шанованій родині інженера Нагожанського в м. Бучач, з околиць якого до Боснії перед тим прибуло гарне число українців. На жаль, паніматка Стефанія вже багато чого забула зі своїх дитячих літ, але пам'ятає, шо ходила до школи, був їй 16-ий рік, коли вийшла заміж за богослова зі Львова Євстахія Легенького.

1929 року вони обоє вирушають в невідому Боснію, де відчувається велика потреба за священиками. Спочатку перебувають у Пнряворі, а тоді в лютому 1930 о. Євстахій перебирає парафію в с.

Паніматка Стефанія, внучка Наташа Трбович і дочка Клавдія Пожежа-нец. Фото о. В. Крена.

Липиниця, де залишається до серпня 1932 року. Згодом вони переміщені до Камениці, тоді до Козарця і знову до Камениці. Тут о. Євстахія різні бандити неодноразово хотіли вбити, та, подібно як і в Дев'ятині, вбили іншого чоловіка. Приходилось утікати з того краю, знову до Козарця, де родина залишалася до 1951 року.

На тім не був кінець «одіссеї» о. Євстахія і його дружини. Він завідуює малою групою хорватів греко-католиків у с. Дишник,

що недалеко Кутини, заступає хворого липовлянського пароха о. Богдана Мизя, відходить на пенсію до с. Церовляни (Боснія). Тут помирає в 1985 році. Похоронений в Липовлянах.

Отже, така була перша частина тернистого життя одної паніматки з рідної України, якій довелося, на жаль, як і багатьом іншим, поневірятися боснійськими горами, далеко від цивілізації, терпіти наруги і боятись за життя родини.

І коли їй здавалось, шо вже закінчилися всі страждання, переселилася до Вуковару, де жив син Роман (народжений 1930 р., помер кілька років тому). Він і дві дочки - Клавдія (1934) та Еміліяна (1940) - постаралися, щоб матір спокійно відпочивала у гарному будинку для літніх людей, але і тут не мала спокою, дочекалася знову страху. Під час останньої війни їй довелося три місяці прожити в підвалі, без належної медичної опіки, харчів, тепла. Опісля дочка Клавдія забрала її до себе, до Кутини, де паніматка Стефанія вступила в 104-ий рік життя. З цієї нагоди від імені Української громади відвідали її о. Василь Крен, який вручив їй свіжі квіти і дві менші ікони з України, та подружжя Анна і Павло Головчук.

На нашу думку, паніматка Стефанія Легенька остання особа з українців, які прибули до Боснії ще перед Другою світовою війною. А для нас, шо були з нею – це була надзвичайна зустріч.

Павло Головчук

ЯК СОМ ПРЕЖИЛ КОНЕЦ ШВЕТА

Нас троме пензионере, Владо, Янко ія, шедзели на лавочки у парку і зоз хлебом кармели голуби. Бул штварток, 20. децембра, коло поладня.

-Цо будзеце робиц под час викенда? - опитал ше я пайташом пенzionером, не тельо же ме то насправди интересовало, прето же вони нігда ніч значне не робели, але баржей прето най не будземе цихо.

-Я не будзем ніч робич, прето же наютре будзе конаец швета! – гварел Владо, наймладши медзи нами.

-Як знаш же праве наютре будзе конаец швета?

- интересовал ше я.

-Га, пише у новинох, пречитал сом нешка рано у читальні! То вираховали якиш стари народи, Греки або Римяне, о тим писал і якиш пророк по мену Нострадамус, або так даяк! – гварел Владо.

-То вираховали стари Маї, мудри народ з Южней Америки, а не Греки або Римяне! Але, до тей теорії я не верим, прето же под час мойого живота на вецей заводи були наяви о концу швета, але нігда ше ніч не збуло – гварел Янко, бувши професор географії і исторії, хторого зме тримали за наймудрейшого спомедзи нас.

-Добре, були то Маї, то зоз тей нагоди вообщо не важне, тераз найважнейше даяк зачувац живу главу! - гварел Владо.

-Цо предкладаш? - опитал сом ше.

-Га, у новинох писало же у

Французкей і Сербії єст якиш бреги котри заш маю прикладни тунели дзе би ше могло прежиц тот конаец швета, та бизме, можебуц, требаби там одпутовац!

- гварел Владо.
-Французка далеко - гварел Янко.

-Одпутуйме вец до Сербії! Думам же ше брег вола Космай, або так даяк, і находити ше дзешка споза Београду - бул упарти Владо.

-Гм, вироятне же ше роби о Копаонику, а не Космаю - реаговал географ Янко – Але, як там сцигнеме, кед ніхто з нас, бидняток, не ма авто? – интересовал ше вон.

-Га, на гайзибану! Озда назбераме пенсж за карти! – гварел я.

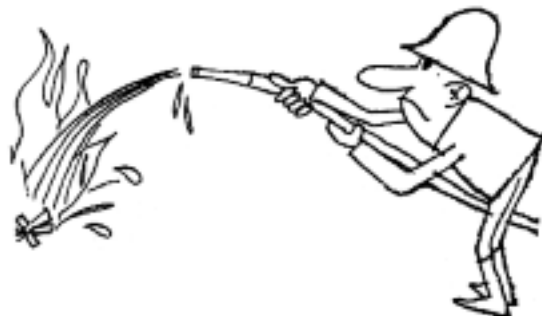
Потим зме повиврацали кишенки і установели же Владо ма точно 13, я 27, а Янко аж цали 50 куни, праве мале богатство, понеже вон мал і найвекшу пензию.

-Видзи ше ми же не маме досц пенсжу ані за гайзибанску карту по Иванич, а не по там якиш варошик у южней Сербії! - гварел Янко.

-Випатра же так! А да ше скриєме до атомского склонїща, голем того єст по Загребе, голем так думам! - бул упарти Владо.

-Я знам за єдно таке склонїще, думам же ше находити у Новим Загребе! - гварел я цали щешліви.

-Скорей як там пойдземе требаби до руксаку вжац єдзена за тидзень або два, потим надосц овоци, води, ліки і койдзєяки други

дробніци - гварел Янко. Владо гварел же вон одшицкого начишленого малем громаду ліки за шерцо і високи прицисок, я гварел же у фрижидеру мам лем єдну паштету і єдну конзерву рибкох, Янко ніч не гварел, але лем одмахнул з руку, та зме ше на концу предумали і од идеї о одходу до там якогошик атомского склонїща.

-Слухайце людзе, я ше ище вше чувствуєм млади і не жадам умрец, насампредз прето же ище вельо того можем дац держави і дружтву! – дакус престрашено гварел Владо.

-Добре бешедуєш, Владо, і я би могол ище дацо хасновите зробиц у моім живоце, окреме дацо у вязи зоз географію і исторію - гварел дакус несигурно Янко, найстарши спомедзи нас, котрому ше тиж ище не умерало.

Я бул цихо, прето же сом ше у тей хвильки не могол здогаднуц нічого хасновитого цо бим могол зробиц у найходзацих рокох, у случаю же ше не случи конаец швета. Але, і я бул прешвечени же умеране не приходзи до огляду, понеже нас троме ище можеме досц того зробиц! Озда!

-Не старайце ше - гварел сом на концу - ніч ше не

случи, насампредз прето же ше у живоце пенzionерох нігда ніч не случує!

Вец зме ознова єден час були цихо, кажди завжати зоз своїма думками.

-Я у останї час часто шнієм о щеплим доме і пецу на древа, на котрим ше вари курова юшка, а у рерни ше печу два курово сцегна! гварел з нічим виволани Владо - То, можебуц, не ма вязи зоз конацом швета, але мушел сом повесц!

-Яй, людзе, ша я у рерни мойого пеца на древа пред приходом до парку охабел печиц праве два таки сцегна

і кромплї, за гдовицу Магду і мне, котру сом нешка поволал на полудзенок, але сом пре дискусию о концу швета на шицко тото цалком забул! Месо і кромплї уж бизовно загорели, а можебуц уж гори і кухня! - гварел я, скочел з лавочки у парку і розбегнул ше у напряме моєй улїчки і квартеля.

Док я так дакус бежал, а дакус подшвидшано ходзел, коло мне прелєцели два

огньогасни камиони-цистерни, а над хижами і будинками мойого кварту збачел сом і високи, густі дим!

Яким Пушкаш

ОЛДОМАШ

По шицких шветох котри преїду, параст ма нагоду ище кратко уживац у жимских часох бо нет вельо роботи на полю. Накарми ше тото кус статку, машини ше порихртаю, а тувец и роботи коло колячкох и пушницох, же би ше колбаси, шунка и сланїна добре насолєли и окурели. Бо, рок длугоки, а шор же би ше у каждом обисцу мало того надосц за каждую нагоду.

У нешкайших часох параст ма вельо бриги гоч нет тельо физичней роботи як скорей. Треба обдумац як доїсц до пенєжу и окончиц ярню шатву у обставинох кед белави дизел кажди час подрагшує. Штучни гной и нашенє тиж так буду драгши як влонї, а кед рок будзе як лоньски, бриги будзе кельо поверх глави. Субвенциї за прешли рок ище не виплацени, а гваря же буду и зменшани, а уж три мешацї не було виплацованя. Чи поїсц до банки и дзвигнуц даяки кредит, а вец – як тот кредит врациц? Можебуц же у даєдней задруги будзе можлїве дзвигнуц репроматериял и виплациц го по тлачидби... Але цо кед урожай подруци и остенєме длужни? А и кед рок будзе добри и да вельки урожай, цена будзе нїзка, та зме заш не годни виплациц длуство.

Осемдзешатих рокох прешлого столїтия чєжше було обрабяц жем, бо не було таки машини и трак-

тори як нешка, але парастови заш лєм було легчєше. Вєкшина обрабяла свою жем и мала кус под аренду лебо пополи, цо виношєло даяки 20–25 гольти. Шало ше кус бетелїни, кус жита и кукурици. Кед пришла яр параст ше зобрал и пошол на капиталну, як ми Петровчанє волали кооперацію ВУПИК–у у Петровцох, и при бачикови Миркови Гачовому котри там бул маґазинер, дзвигнул нафту, нашенє, штучни гной, средства процив коровча. Бачи Мирко повиписовал папери и параст рушел дому порихтани за шатву. Скорей як сцигол дому, зашол до Звонка качмара на олдомаш. Параст хтори на яр пошол 14–15 гольти кукрици, вєшенї витлачел 3–4 гольти на мено длуства и ище му остало за трошак. Гєвто друге виламал и привезол до чардаку за свойо потреби.

Врацаюци ше до тих часох, здогадуєм ше оца хтори тиж так робел и жило ше крашнє. Робєло ше и 4–5 гольти жеми пополи даскелїм ґаздом, а то звичайно бул и наш сушєд, як зме го волали, дїдо Дерля, хтори тиж мал дескельо гольти котри зме роками обрабяли. Їх двоме ше добре складали и вше помагали єден другому у роботи, але и кед требало коштовац вино лебо палєнку, же би були бизовни чи палєнка пахняца, питка и смачна. Єдней яри порихтали так вони шицко

за шатву: трактор, двошорову шеячку и рушєли на полю. Дїдо мал стац на шеячки же би провадзел зарно котре випадує и чи идзе досц глїбоко. Шатва тирвала два днї. Перши дзєнь прешол без почежкосцох, а другого дня, кед им остало кус менєй як половка, вжали вони себе кус вина и палєнки на полю же би их попили, як тому шор, за олдомаш. Почали так олдомашовац од самого рана, та так себе и «назберали», же би на концу закончили на дїдовим полю хторе нароком остало останє бо було найблїжєй ґу дому. Уж таки „шорови” пошали тото остатнє польо, пришли дому и дораз пошли спац. Рано, накарми ше розвиднєло, баба Дерльова пришла до нас дудраци же ше обидвоме ожарли и яка то мала буц работа, и цо з тей кукрици може висц з таких на чудо и до бока пошатих шорох, и хто зна чи гєвтот видзел чи вообщє зарно чурєло чи не...

Оец ю прешвєчовал же бизовно шицко будзе у шоре, гоч себе кус вєцей поцагли. Баба застарана пошла дому, а оец ше у гумнє страцел коло шеячки, и сам кус застарани, розпатрал кельо нашеня пошали, о чим розуми ше, нїкому нїч не гуторел наглас.

Прешол дас тидзєнь од шатви и оец ше зобрал на дїдово польо же би опатрєл чи кукурица руцєла ключку. Два–три днї по тим и дїдо Дерля пошол опатриц, а вец за нїм оец, та зме похєпєли же и вони сами не були бизовни цо поробєли. Но заш лєм, як прави параст и попри кус вєцей олдомашу, вони направєли добри роботу, бо на остатку кукурица цалком добре посходзєла, а и добре зродзєла.

Нажаль, тоти часи уж давна прешлосц. Параст нешка ма вельки бриги як шицко поробиц и обстац, а на олдомаш не шме ані подумац.

Томислав Рац

✿ СПОРТ

ТАКАЧ ДЗЕШАТИ У ЗАГРЕБУ

Осми медзинародни турнир у шаху "Пані" отримани у Дякове всоботу и внодзелю, 16. и 17. фебруара. Учас- твовала 21 бавячка, а бавело ше шейсц

У організації Загребского шах союзу од 21. по 31. януара у Загребу отримани „Горватски рейтинг турнир“ у шаху. Участвовали вкупно 31 бавяч, медзи німа бул и Звонко Такач зоз Самобору, а бавело ше дзевец кола по ткв. швицарскей системи. Конечни пласман бул шлідуюци: Єлечевич 7.5, Мрдя 6.5, Зечевич, М. Блажека и И. Бендер по 6, Юркович, Вучич, Матич и Хрупачки по 5.5, ТАКАЧ, Хеґед и Биляк по 5 боди итд.

ДВА ТУРНИРИ У ОРГАНІЗАЦІЇ КПД „РУСКИНЯ И РУСНАК“

Под час новембра мешаца 2012. року Шах секция КПД „Рускиня и Руснак“ зоз Загребу організовала два турнири у шаху. Участвовали вкупно 13 шахисти зоз подруча Максимира, Дубрави и Сесветох. На першим турниру победзел Рубчич, опрез Старчевича, Шарчевича итд, а на другим Пушкаш опрез Овада, Стошича итд.
САНА 173
ШАХ

ЛІКАРОВА БАВЕЛА НА ШВЕТОВИМ ПЕРШЕНСТВЕ...

У Мариборе, у Словенії, од 7. по 19. новембра 2012. року отримане Шветово першенство у шаху за младих по 18 роки. Участвовали 1.600 млади бавяче зоз цалого швета, а зоз Горватскей их було вкупно 19. Од представителюх Горватскей найуспішнейши були Тамара Лікар з Вуковару и Ядранко Пленча з Риєки, котри у конкуренції по 14 роки освоєли 6.5 боди з 11 одбавених партийох. Лікарова на концу завжала солидне 47 место од вкупно 169 дзивчата.

...И НА ТУРНИРУ У ВАЛПОВЕ

На 15. турниру у шаху за жени „Чаривни персень“, котри од 7. по 9. децембра отримани у Валпове, участвовали вкупно 27 бавячки зоз Горватскей и иножемства. Бавело ше по швицарскей системи у седем колох, а час на роз-

НА ЗДОГАДОВАНЕ

Концом 2012. року у Задру, у 85. року живота, умарла Блаженка Хорват, народжена Костелник, дзивка руского писателя и культурного роботніка Осифа Костелника зоз Петровцох. Пред конец свойого живота, 2009. року, Блаженки Хорват удало ше написац автобиографску кніжку „Мой оец – Осиф Костелник“, зоз чим вошла до скарбу руских писателюх и вельо допринесла у виучованю роботи и живота того значного руского писателя.

Блаженка Хорват по професії була економиста и медзи иншим робела и як професор у штредней школи. Мала досц младшого брата Желимира, двох синых, Ярослава и Владимира и дзивку Ясенку.

Похована на теметове Белафужа у Задру.

Вична ей память!

Вера Павлович

думоване у каждой партії бул ограничени на 30 минути + 30 секунди за кажди одбавени поцаг. Конечни пласман бул шлідуюци: Т. Ивекович и Франчишкович по 6, Ячимович и Т. Турк по 5, ЛІКАР и Гргич по 4.5, З. Ивекович, М. Блажека, А. Ивекович, Хлавач, Бриглевич, Пуліч и Детелич по 4 боди итд.

ЛІКАРОВА БАВЕЛА У ДЯКОВЕ

Осми медзинародни турнир у шаху "Пані" отримани у Дякове всоботу и внодзелю, 16. и 17. фебруара. Участвовала 21 бавячка, а бавело ше шейсц кола по швицарскей системи. Пласман: Ячимович и Франчишкович по 5, Медич 4.5, Берке 4, Т. Ивекович, Гргич, Бриглевич, Т. Турк, ЛІКАР, Шулиц и А. Ивекович по 3.5 боди итд.

Я. Пушкаш

ТУРНИР У БЕЛИ

През длуги жимски вечари Петровчане традиційно бавя белу и організую турнири у бели. Вецей петровски здруженя організовали таки турнири, а медзи німа єден зоз нацивенших турнирох бул тирнир у організації здруженя бранітелюх УГДДР Петровци, хтори отримани

28. и 29. децембра 2012. року. На турниру ше змагало 14 екипи. Окрем домашніх екипах привели ше два екипи зоз Босни и Гарцеговини (зоз Берчкей, тиж так припадніки бранітельских здруженьох) и єдна екипа зоз Миклошевцох. На єден пособ турнир достал и медзинародну прикмету. Пре вельке число екипах, змагане було організоване у двох ґрупах и перши два екипи зоз каждой ґрупи вошли до полуфинала. Другого вечара одбавене полуфинале до хторого ше пласировали два екипи зоз Петровцох, єдна зоз БиГ и екипа зоз Миклошевцох. У самим финалним бависку перше место однесли госци зоз Миклошевцох, Звонко Мудри и Мирослав Лікар, а друге место припадло Петровчаньом, Златкови Гардийовому и Томиславови Рацовому, док треце место зважали тиж так Петровчане Юлин Мудри и Юлин Джуња. Обидва вечари прешли у добрей атмосфери, а послугованє на себе превжали члени здруженя женох зоз Петровцох, тиж так любительки того бависка. На завераню турнира председатель УГДДР зоз Петровцох учасніком подзелел прикладни дарунки и медалі. Остава нам ше назадавац же ше тот традиция предлужи и у наступних рокох.

Томислав Рац

НЕСПОДЗИВАНО НАСТУПЕЛИ ДВА РАЗ

Засідниця фотографія на Велесайму у Загребі

калапи. Програма почала на час, а Вуковарчане Руснацох представели зоз штирома танцами: “Чийо же то волки” и “Увиванец” у виводзеню дзивоцкей танечней секції, а ветеране одтанцовали танец “Три гвиздоочки на небе” и мініятуру “Буковински весельни”. Кед ше одпитали од публики и уж попреблекали, несподзивано пришла поволанка з боку організаторох же би дали ище еден таки наступ на 15,30 годзин цо вони з одушевийом прилапели. Знова ше попреблекали и, ніч подлейше, презентовали культурни скарб Руснацох.

Потим пошли до готелу Глобус на заслужени полудзенок и обиходзене Велесайму на хторим, попри спомнутого,

Од 13. по 17. фебруар на Загребским велесайму отримал ше найвекши горватски туристични саям – Медзинародни саям туризму CroTour 2013. Саям отримани под високим покровительством Министерства туризму. У рамикох того сайму оримал ше и фестивал нематреияльного скарбу националних меншинох под назву “Шицки ведно до ЕУ”. На фестивалу наступело коло 500 особи зоз цалей Републики Горватскей.

На бини у павильону 6 бул представени горватски культурни и фолклорни скарб як и скарб числених националних меншинох хтори жию у Горватскей, и то зоз Загребу, Вуковару, Дарди, Каніжи, Дарувару, Чаковцу, Ровиню, Осиєку, Гарешници и Птую. Подаєди национални меншини бул представени и преїг видео запису.

З тей нагоди Руснацох представело КУД “Осиф Костелник” з Вуковару, танечна секция хтору провадзел тамбу-

Танечна пара Тат'яна Алетич и Владо Мудри

рови оркестер КУД Руснацох з Осиєку, а под руководством Звонка Еделинского з Петровцох.

З Вуковару ше рушело 16. фебруара на 7,00 годзин рано, пошло ше по Осечаньох, а вец предлужело за Загреб. Наступ бул заплановани за 14,00 годзин. Сцигло ше кус скорей та було часу и за кратки одпочивок и генералну пробу. Дзивки ше на час зачесали и положили баршоні, жени фитюли, пооблекали широки руски сукні, а хлопци станадарни вишивани кошулі, чари чижми, панталони, лайбики и, вшеліяк,

були отворени ище три сайми. До своїх домох ше вращели у позних ноцних годзинох, але задовольни и з ище едним новим искусствийом хторе дава надію же культурни аматеризем будзе ище длуго жиц у нашим народзе. З тей нагоди, окрем Руснацох хтори жию у Загребі, нашим культурним діячом потримовку дали, бо там були присутни, и председателька Союзу РГ Дубравка Рашлянин и представителька рускей националней меншини городу Загребу Ириной Мудри.

Любица Гаргай

Тамбурови оркестер и наява танцох

Терошазі / 12